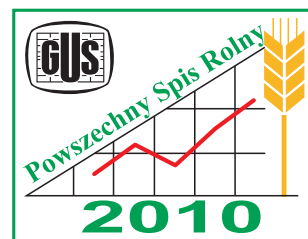

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

**RYNEK PRACY
W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM
W 2009 R.**

*LABOUR MARKET IN WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP
IN 2009*

Informacje i opracowania statystyczne
Statistical information and elaborations

POZNAŃ, $\frac{\text{SIERPIEŃ}}{\text{AUGUST}}$ 2010

KOMITET REDAKCYJNY *EDITORIAL BOARD*
URZĘDU STATYSTYCZNEGO W POZNANIU *OF STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ*

Przewodniczący *President*

Jacek Kowalewski

Redaktor główny *Editor in chief*

Tomasz Klimanek

Członkowie *Members*

Danuta Brzozowska, Małgorzata Gniot, Maria Jasiewicz, Piotr Jastrzębski, Ewa Kowalka,
Kazimierz Kruska, Arleta Olbrot-Brzezińska, Artur Owczarkowski, Renata Wachowiak

Sekretarz *Secretary*

Emilia Bogacka

Publikacja opracowana w Wielkopolskim *Publication was compiled in Regional Surveys Centre*
Ośrodku Badań Regionalnych Urzędu Statystycznego *of Wielkopolska of Statistical Office in Poznań*
w Poznaniu przez Zespół w składzie: *by group consisting of:*

Agnieszka Bieniek, Emilia Bogacka, Hanna Cieślińska, Ewa Filipeczuk, Marta Kowalczyk,
Ewa Kowalka, Katarzyna Piętak, Maciej Pilarski, Leszek Siwka, Ewelina Żelobowska

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych
Urzędu Statystycznego

When publishing data of Statistical Office
– please indicate source

ISSN 1733-6937

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

ul. Jana H. Dąbrowskiego 79, 60-959 POZNAŃ

Kontakt: tel. 61 27 98 320, 61 27 98 325;

Contact fax 61 27 98 360

e-mail: SekretariatUSPOZ@stat.gov.pl

Adres w Internecie: <http://www.stat.gov.pl/poznan>

Internet address

Cena 18,00 zł

Price

PRZEDMOWA

Publikacja *Rynek pracy w województwie wielkopolskim w 2009 r.* to cykliczne opracowanie zestawiające informacje o pracujących w gospodarce narodowej, o poziomie zatrudnienia i ruchu zatrudnionych, o wynagrodzeniach według rodzajów działalności, o wielkości i strukturze bezrobocia rejestrowanego oraz ofertach pracy, a ponadto przybliżające podstawowe kategorie dotyczące warunków pracy, tj. zatrudnienia w warunkach zagrożenia oraz wypadków przy pracy. Zebrane w tablicach dane, opisujące sytuację na wielkopolskim rynku pracy w roku 2009, prezentowane są w różnych układach strukturalnych, przede wszystkim według sektorów własności i sekcji PKD, jak również w ujęciu terytorialnym, według podregionów, powiatów i gmin.

Wyniki zestawione w tablicach zostały zilustrowane graficznie, akcentując na wykresach niektóre cechy i zaobserwowane prawidłowości. Podsumowaniem opracowania jest komentarz, w którym dokonano syntezy wyników badań. Wszystkie tablice zostały przygotowane w formacie MS EXCEL, co ułatwia korzystanie z materiału statystycznego przy prowadzeniu własnych analiz.

Przekazując Państwu kolejną edycję opracowania *Rynek pracy w województwie wielkopolskim*, zapraszamy do korzystania z zasobów informacyjnych i bogatej oferty wydawniczej Urzędu Statystycznego w Poznaniu poszerzających wiedzę z różnych obszarów tematycznych, w tym także rozwijających zagadnienia z zakresu rynku pracy.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Poznaniu

dr Jacek Kowalewski

Poznań, sierpień 2010 r.

PREFACE

The publication Labour market in the Wielkopolskie Voivodship in 2009 is a periodical elaboration containing information on: employees in the national economy, the level of employment, wages and salaries by type of activity, quantity and structure of registered unemployment and job offers and moreover approaching basic categories concerning work conditions, i.e. employment in hazardous conditions as well as accidents at work. Data collected in tables describing situation on the labour market in the Wielkopolska region in 2009 are presented in various structures, above all by sectors of ownership and PKD (Polish version of NACE) sections, as well as in territorial breakdown – by subregions, powiats and gminas.

The results presented in the tables are supported by graphical illustration. Some phenomena and observed regularities are explicitly indicated on graphs. The publication is summarized by the commentary, which describes in a synthetic form the results of the study. All tables are prepared in the MS EXCEL file format, which facilitates application of the issued statistical material in carrying out potential analyses by readers.

Recommending you the next edition of the elaboration Labour market in the Wielkopolskie Voivodship, we would like to invite you to use information resources and reach editorial offer of the Statistical Office in Poznań, enriching a knowledge on various subject matter fields, of which those developing problems concerning labour market.

Director
of Statistical Office in Poznań

PhD Jacek Kowalewski

Poznań, August 2010

SPIS TREŚCI

CONTENTS

		Str. <i>Page</i>
Przedmowa	<i>Preface</i>	3
Znaki umowne. Ważniejsze skróty	<i>Symbols. Major abbreviations</i>	9
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	10
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	13
Wyniki badań – synteza	<i>Results of surveys – synthetic</i>	20

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

Pracujący

Employment

		Tabl. <i>Table</i>
Pracujący według sekcji PKD, sektorów własności i płci w 2009 r.	<i>Employed persons by the NACE sections, ownership sectors and sex in 2009</i>	1
Pracujący według sektorów własności, płci, podregionów i powiatów w 2009 r.	<i>Employed persons by ownership sectors, sex, subregions and powiats in 2009</i>	2
Pracujący według płci, sektorów działalności, podregionów, powiatów i gmin w 2009 r.	<i>Employed persons by sex, activity sectors, subregions, powiats and gminas in 2009</i>	3

Zatrudnienie

Paid employment

Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni według sekcji PKD, sektorów własności i płci w 2009 r.	<i>Full- and part-time paid employees by the NACE sections, ownership sectors and sex in 2009</i>	4
Ruch zatrudnionych według sekcji PKD, sektorów własności i płci w 2009 r.	<i>Labour turnover by the NACE sections, ownership sectors and sex in 2009</i>	5
Przyjęcia do pracy pracowników pełnozatrudnionych według źródeł rekrutacji, sekcji PKD, sektorów własności i płci w 2009 r.	<i>Hires of full-time paid employees by the sources of inflow, the NACE sections, ownership sectors and sex in 2009</i>	6
Absolwenci szkół, którzy podjęli pracę po raz pierwszy, według sekcji PKD, sektorów własności i płci w 2009 r.	<i>The graduates of schools starting work for the first time by the NACE sections, ownership sectors and sex in 2009</i>	7
Przeciętne zatrudnienie według sekcji PKD i sektorów własności w 2009 r.	<i>Average paid employment by the NACE sections and ownership sectors in 2009</i>	8
Przeciętne zatrudnienie według sektorów własności i działalności, podregionów i powiatów w 2009 r.	<i>Average paid employment by ownership and activity sectors, subregions and powiats in 2009</i>	9

Wynagrodzenia

Wages and salaries

Wynagrodzenia według sekcji PKD i sektorów własności w 2009 r.	<i>Wages and salaries by the NACE sections and ownership sectors in 2009</i>	10
Wynagrodzenia według sektorów własności i działalności, podregionów i powiatów w 2009 r.	<i>Wages and salaries by ownership and activity sectors, subregions and powiats in 2009</i>	11

Bezrobocie**Unemployment**Tabl.
Table

Bezrobotni zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons in powiat labour offices in 2009</i>	12
Bezrobotni zarejestrowani według wybranych cech w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons by selected categories in 2009</i>	13
Bezrobotni zarejestrowani według podregionów, powiatowych urzędów pracy i miesięcy w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons by subregions, powiat labour offices and months in 2009</i>	14
Napływ i odpływ bezrobotnych w 2009 r.	<i>Inflow to and outflow from unemployment in 2009</i>	15
Bezrobotni nowo zarejestrowani w 2009 r.	<i>Newly registered unemployed persons in 2009</i>	16
Bezrobotni wyrejestrowani z ewidencji powiatowych urzędów pracy według przyczyn w 2009 r.	<i>Unemployed persons removed from unemployment rolls by reasons in 2009</i>	17
Bezrobotni, którzy podjęli pracę w 2009 r.	<i>Unemployed persons who received jobs in 2009</i>	18
Bezrobotni, którzy podjęli pracę według podregionów i powiatowych urzędów pracy w 2009 r.	<i>Unemployed persons who received jobs by subregions and powiat labour offices in 2009</i>	19
Bezrobotni zarejestrowani, będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market in 2009</i>	20
Bezrobotni zarejestrowani, będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy według podregionów i powiatowych urzędów pracy w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market by subregions and powiat labour offices in 2009</i>	21
Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy według miesięcy w 2009 r.	<i>Job offers declared in powiat labour offices by months in 2009</i>	22
Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy według podregionów i powiatowych urzędów pracy w 2009 r.	<i>Job offers declared in powiat labour offices by subregions and powiat labour offices in 2009</i>	23
Bezrobotni zarejestrowani według wieku w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons by age in 2009</i>	24
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, podregionów, powiatów i gmin w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons by age, subregions, powiats and gminas in 2009</i>	25
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons by educational level in 2009</i>	26
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia, podregionów, powiatów i gmin w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons by educational level, subregions, powiats and gminas in 2009</i>	27
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons by duration of unemployment in 2009</i>	28
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy, podregionów i powiatowych urzędów pracy w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons by duration of unemployment, subregions and powiat labour offices in 2009 ...</i>	29
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy w 2009 r. ..	<i>Registered unemployed persons by work seniority in 2009</i>	30
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy, podregionów i powiatowych urzędów pracy w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons by work seniority, subregions and powiat labour offices in 2009</i>	31
Wybrane kategorie bezrobotnych w 2009 r.	<i>Selected categories of unemployed persons in 2009</i>	32
Bezrobotni zarejestrowani według płci, czasu pozostawania bez pracy i sekcji PKD w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons by sex, duration of unemployment and the NACE sections in 2009</i>	33
Bezrobotni zarejestrowani i oferty pracy według grup zawodów w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons and job offers by occupational groups in 2009</i>	34

		Tabl. Table
Stopa bezrobocia rejestrowanego według podregionów, powiatowych urzędów pracy i miesięcy w 2009 r.	<i>Registered unemployment rate by subregions, powiat labour offices and months in 2009</i>	35
Bezrobocie w województwie wielkopolskim na tle kraju w 2009 r.	<i>Unemployment in Wielkopolskie Voivodship against the background of the Poland in 2009</i>	36
Wydatki funduszu pracy w 2009 r.	<i>Expenditures of labour fund in 2009</i>	37
Warunki pracy	Working conditions	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz liczba dni niezdolności do pracy spowodowana tymi wypadkami według sekcji PKD w 2009 r.	<i>Persons injured in accidents at work and number of days of an inability to work caused these accidents by the NACE sections in 2009</i>	38
Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz liczba dni niezdolności do pracy spowodowana tymi wypadkami według podregionów i powiatów w 2009 r.	<i>Persons injured in accidents at work and number of days of an inability to work caused these accidents by subregions and powiats in 2009</i>	39
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wydarzeń powodujących uraz oraz sekcji PKD w 2009 r.	<i>Persons injured in accidents at work by events causing an injury and the NACE sections in 2009</i>	40
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według grup wydarzeń powodujących uraz i miejsca powstania wypadku w 2009 r.	<i>Persons injured in accidents at work by group of events causing an injury and place of accidents in 2009</i>	41
Przyczyny powstania wypadków powodujących uraz według grup wydarzeń w 2009 r.	<i>Causes of accidents causing an injury by group of events in 2009</i>	42
Zbiorowość objęta badaniem oraz zatrudnieni w warunkach zagrożenia w 2009 r.	<i>Population covered by the survey and persons working in hazardous conditions in 2009</i>	43
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według płci oraz grup i nasilenia zagrożeń w 2009 r.	<i>Persons working in hazardous conditions by sex, groups of agents and intensity of dangers in 2009</i>	44
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według płci oraz grup i nasilenia zagrożeń na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem w danej zbiorowości (2008, 2009) ..	<i>Persons working in hazardous conditions by sex, groups of agents and intensity of dangers per 1000 employees in establishments covered by the survey in the given population (2008, 2009)</i>	45
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup i nasilenia zagrożeń oraz podregionów i powiatów w 2009 r.	<i>Persons working in hazardous conditions by groups of agents and intensity of dangers as well as subregions and powiats in 2009</i>	46
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi według podregionów i powiatów w 2009 r.	<i>Persons working in hazardous conditions to agents harmful and hazardous to health by subregions and powiats in 2009</i>	47
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych w 2009 r.	<i>Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions in 2009</i>	48
Liczba świadczeń, koszt świadczeń oraz średni koszt świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w 2009 r.	<i>Number of occupational accidents and diseases benefits as well as their total and average cost in 2009</i>	49

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

		Str. <u>Page</u>
1. Podział terytorialny województwa wielkopolskiego w 2009 r.	<i>Territorial division of Wielkopolskie Voivodship in 2009</i>	25
2. Pracujący według płci i sekcji w 2009 r.	<i>Employed persons by sex and sections in 2009</i>	26
3. Pracujący na 1000 ludności w latach 2000–2009	<i>Employed persons per 1000 population in years 2000–2009</i>	26
4. Pracujący według gmin, powiatów i podregionów w 2009 r.	<i>Employed persons by gminas, powiats and subregions in 2009</i>	27
5. Pracujący w powiatach według płci i sekcji w 2009 r. . .	<i>Employed persons in powiats by sex and sections in 2009</i>	28
6. Przeciętne zatrudnienie według sektorów własności i sekcji w 2009 r.	<i>Average paid employment by ownership sectors and sections in 2009</i>	29
7. Przeciętne zatrudnienie na 1000 ludności w latach 2000–2009	<i>Average paid employment per 1000 population in years 2000–2009</i>	29
8. Przeciętne zatrudnienie w powiatach według sekcji w 2009 r.	<i>Average paid employment in powiats by sections in 2009</i>	30
9. Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń brutto w sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2009 r.	<i>Relative deviations of average wages and salaries in sections from the average wages and salaries in the national economy in 2009</i>	31
10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według powiatów i podregionów w 2009 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries by powiats and subregions in 2009</i>	32
11. Relacja przeciętnych wynagrodzeń brutto w powiatach do przeciętnego wynagrodzenia w województwie wielkopolskim w 2009 r.	<i>Relation of average gross wages and salaries in powiats to average wages and salaries in Wielkopolskie Voivodship in 2009</i>	33
12. Napływ i odpływ bezrobotnych (2007–2009)	<i>Inflow to and outflow from unemployment (2007–2009)</i>	34
13. Struktura bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji powiatowych urzędów pracy według przyczyn w 2009 r.	<i>Structure of unemployed persons removed from unemployment rolls by reasons in 2009</i>	34
14. Bezrobotni zarejestrowani według płci i wieku (2000, 2009)	<i>Registered unemployed persons by sex and age (2000, 2009)</i>	35
15. Bezrobotni zarejestrowani według płci i poziomu wykształcenia (2000, 2009)	<i>Registered unemployed persons by sex and educational level (2000, 2009)</i>	35
16. Bezrobotni zarejestrowani w % ludności w wieku produkcyjnym według gmin, powiatów i podregionów w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons in % of working age population by gminas, powiats and subregions in 2009</i>	36
17. Bezrobotni zarejestrowani w wieku poniżej 25 lat w % bezrobotnych ogółem w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons aged below 25 years in % of total unemployed persons in 2009</i>	37
18. Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w % bezrobotnych ogółem w 2009 r.	<i>Registered unemployed persons out of job for period longer than year in % of total unemployed persons in 2009</i>	37
19. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2009 r.	<i>Registered unemployment rate in 2009</i>	38
20. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2000–2009	<i>Registered unemployment rate in years 2000–2009</i> . . .	39
21. Bezrobocie rejestrowane według województw (2000, 2009)	<i>Registered unemployment by voivodships (2000, 2009)</i>	39
22. Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz zatrudnieni w warunkach zagrożenia według powiatów i podregionów (2000, 2009)	<i>Persons injured in accidents at work and persons working in hazardous conditions by powiats and subregions (2000, 2009)</i>	40

ZNAKI UMOWNE

SYMBOLS

Kreska	(–)	–	zjawisko nie występuje. <i>magnitude zero.</i>
Zero	(0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(·)	–	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	x	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak	#	–	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
„W tym” “Of which”		–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy ogólnej. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

MAJOR ABBREVIATIONS

tys.	=	tysiąc	nr (Nr)	=	numer
thous.	=	thousand	No.	=	number
mln	=	milion <i>million</i>	poz.	=	pozycja <i>item</i>
zł	=	złoty	tabl.	=	tablica <i>table</i>
zl	=	zloty			
r.	=	rok <i>year</i>	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw <i>Journal of Laws</i>
cd.	=	ciąg dalszy	PKD	=	Polska Klasyfikacja Działalności <i>NACE classification</i>
cont.	=	<i>continued</i>			
dok.	=	dokończenie	UE	=	Unia Europejska
cont.	=	<i>continued</i>	EU	=	<i>European Union</i>
			WE	=	Wspólnoty Europejskie
			EC	=	<i>European Communities</i>

UWAGI OGÓLNE

1. Dane w publikacji prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz.1885), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.

2. Prezentowane dane obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności, tj. zaliczane do sektora publicznego i prywatnego. Do **sektora publicznego** zalicza się ogół podmiotów grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego. Do **sektora prywatnego** zalicza się podmioty gospodarki stanowiące własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego lub brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

3. Ilekczo w publikacji jest mowa o **przemysle**, dotyczy to sekcji PKD 2007: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

4. Do **usług rynkowych** zalicza się sekcje: „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, „Informacja i komunikacja”, „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa”, „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby” oraz „Organizacje i zespoły eksterytorialne”.

5. Do **usług nierynkowych** zalicza się sekcje: „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne i zdrowotne”, „Edukacja” oraz „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”.

GENERAL NOTES

1. Data in the publication are presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1st January 2008 by the decree of Council of Ministers dated 24th December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) to replace the formerly applied PKD 2004.

2. Presented data cover units of the national economy regardless of ownership, i.e. included in the public and private sectors. The **public sector** includes entities of state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entities ownership and “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities. The **private sector** includes entities of private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) and “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities or lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

3. The category – **industry** – used in the publication, refers to the NACE (Rev. 2) sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

4. **Market services** include sections: “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”, “Transportation and storage”, “Accommodation and food service activities”, “Information and communication”, “Financial and insurance activities”, “Real estate activities”, “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities”, “Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use” and “Activities of extraterritorial organisations and bodies”.

5. **Non-market services** include sections: “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education” and “Human health and social work activities”.

6. Informacje w podziale według **województw, podregionów, powiatów i gmin** oraz w podziale na **miasta i wieś** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „wieś” – pozostałe terytorium kraju.

7. Dane prezentowane są w układzie *Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)*, opracowanej na podstawie *Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)*, obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r., z późniejszymi zmianami). Klasyfikacja ta ma na celu zapewnienie zbierania, opracowywania i udostępniania na obszarze UE porównywalnych danych dla określonych statystyk regionalnych państw członkowskich.

Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) opracowana została w oparciu o istniejący zasadniczy trójstopniowy podział kraju na województwa, powiaty i gminy, przy pomocy którego wyodrębnione zostały także dwa dodatkowe nieadministracyjne poziomy, tj. regiony i podregiony. NTS dzieli Polskę na terytorialne, hierarchicznie powiązane jednostki na 5 poziomach, z czego:

- trzy określono jako poziomy regionalne, gdzie
 - poziom 1 – **regiony** (6 jednostek – grupują jednostki szczebla wojewódzkiego),
 - poziom 2 – **województwa** (16 jednostek),
 - poziom 3 – **podregiony** (66 jednostek – grupują jednostki szczebla powiatowego);
- dwa określono jako poziomy lokalne, gdzie
 - poziom 4 – **powiaty i miasta na prawach powiatu** (314 + 65 jednostek),
 - poziom 5 – **gminy** (2478 jednostek).

Województwo wielkopolskie jest podzielone na 6 podregionów, 31 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu oraz 226 gmin, w tym 19 miejskich, 90 miejsko-wiejskich i 117 wiejskich.

8. **Liczbę względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

9. Przy **przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja, spożycie) – według stanu w dniu 30 VI.

6. Information by **voivodship, subregion, powiat and gmina** as well as by **urban and rural area**, unless otherwise indicated, is presented according to administrative division in a given period. The term urban area is understood as an area located within the administrative borders of these units, while a rural area is understood as the remaining territory of the country.

7. Data are presented in accordance with the *Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)*, compiled on the basis of the *Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)* obligatory in the countries of the European Union according to Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26th May 2003 (*Official Journal of the EU L 154, 21st June 2003, with later amendments*). The Classification ensures collecting, elaborating and disseminating on the EU territory of comparable data for particular regional statistics domains of Member States.

The *Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)* was developed based on the binding threetier division of the country into voivodships, powiats and gminas – on the basis of which – two additional non-administrative levels were established i.e., regions and subregions. NTS divides Poland into territorial units, hierarchically-tied on 5 levels, of which:

- 3 levels were defined as regional, where
 - level 1 – **regions** (6 units – grouping together voivodships),
 - level 2 – **voivodships** (16 units),
 - level 3 – **subregions** (66 units, grouping together powiats);
- 2 levels were defined as local, where
 - level 4 – **powiats and cities with powiat status** (314 + 65 units),
 - level 5 – **gminas** (2478 units).

Wielkopolskie Voivodship is divided into 6 subregions, 31 powiats, 4 cities with powiat status and 226 gminas, in which 19 urban, 90 urban-rural i 117 rural.

8. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

9. When **computing per capita data (1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production, consumption) – as of 30 VI.

10. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego w Poznaniu.

11. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

12. Nazwy „województwo wielkopolskie” i „Wielkopolska” używane są zamiennie.

13. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; listę tych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

10. Selected information for the last year presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office in Poznań.

11. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may differ from the amount given in the item "total".

12. The names "Wielkopolskie Voivodship" and "Wielkopolska" are used interchangeably.

13. The names of some classification levels used in the publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names is given below:

skrót	pełna nazwa	abbreviation	full name
sekcje PKD 2007		sections of the NACE Rev. 2	
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	x	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	x	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
handel; naprawa pojazdów samochodowych	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	trade; repair of motor vehicles	wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
zakwaterowanie i gastronomia	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	accommodation and catering	accommodation and food service activities
obsługa rynku nieruchomości	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	x	real estate activities
administrowanie i działalność wspierająca	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	x	administrative and support service activities
gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników oraz wytwarzające produkty na własne potrzeby	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	activities of households as employers and products producing for own use	activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use

Rozszerzone **wyjaśnienia metodyczne** dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki znajdzie Czytelnik w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

More detailed **methodological explanations** pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (“Methodological Papers and Classifications”).

WYJAŚNIENIA METODYCZNE

Pracujący

1. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Nie ujęto pracujących w jednostkach budżetowych resortów spraw wewnętrznych i obrony narodowej.

Do pracujących, według faktycznego miejsca pracy, zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych, innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną i spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

2. Podziału pracujących według województw, podregionów, powiatów i gmin według stanu w dniu 31 XII dokonano na podstawie faktycznego (stałego) miejsca pracy i rodzaju działalności.

Zatrudnieni i ruch zatrudnionych

1. **Pełnozatrudnieni** są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorca mienia.

2. **Niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły w zakładzie pracy, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

METHODOLOGICAL NOTES

Employment

1. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income. Data do not include persons employed in budgetary entities of the Ministry of the Interior and the Ministry of the National Defence.

Employed persons, by actual workplace, are:

- 1) employees hired on the basis of employment contracts (labour contract, postings, appointment or election) or service relation;
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), i.e., working on private farms (with area up to 1 ha and more than 1 ha of agricultural land) as well as individual owners of livestock who do not possess agricultural land,
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural co-operatives production (agricultural producers' co-operatives, other co-operatives engaged in agricultural production and agricultural farmers' co-operatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

2. Employment by voivodships, subregions, powiats and gminas as of 31 XII is presented on the basis of the actual (permanent) place of work and kind of activity.

Paid employment and labour turnover

1. **Full-time paid employees** are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

2. **Part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. The main work-place of part-time employees is established by a declaration defining which workplace is the main workplace.

3. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnionych, według stanu** – osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** – pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

4. Informacje o ruchu zatrudnionych dotyczą pełnozatrudnionych, bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmieniać pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono: osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy, łącznie ze zwolnieniami grupowymi, osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także (ze względów ewidencyjnych) osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

5. **Współczynnik przyjęć** obliczono jako stosunek liczby przyjęć w danym roku – pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i bezpłatnych – do liczby zatrudnionych w dniu 31 grudnia roku poprzedniego.

6. **Współczynnik zwolnień** obliczono jako stosunek liczby zwolnień w danym roku – pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i bezpłatne – do liczby zatrudnionych w dniu 31 grudnia roku poprzedniego.

Wynagrodzenia

1. **Wynagrodzenia** obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

3. *Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:*

- 1) **the employment, on a given day** – of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
- 2) **the average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

4. *Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees, excluding seasonal and temporary employees. These data concern the number of hires and the number of terminations, not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.*

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either employees or the employer (including group dismissals), persons who have retired or been granted a pension due to inability to work, persons who have left work as well as (for record-keeping purposes) persons who have died. Moreover, persons hired and terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

5. *The hire rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care and unpaid vacations during a given year to the number of full-time employees on a given day as of 31st of December of the previous year.*

6. *The termination rate is calculated as the ratio of the number of terminations less the number of persons granted child-care and unpaid leaves during a survey period to the number of full-time paid employees as of 31st of December of the previous year.*

Wages and salaries

1. **Wages and salaries** include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Do **wynagrodzeń osobowych** zalicza się m.in. wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (prześcieżki płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono, przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Bezrobocie

1. Dane o bezrobotnych zarejestrowanych obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późniejszymi zmianami) określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę niezatrudnioną i niewykonywającą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

- 1) ukończyła 18 lat;
- 2) kobieta nie ukończyła 60 lat, a mężczyzna – 65 lat;

***Personal wages and salaries** comprise, i.a.: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training.*

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in co-operatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

Unemployment

1. Data regarding registered unemployed persons include persons who, in accordance with the Law dated 20th of April 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, (Journal of Laws No. 99, item 1001, with later amendments) are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme exam) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, if he/she fulfilled, among others, the following conditions:

- 1) is aged 18 or more;
- 2) is aged less than 60 (for women) or less than 65 (for men);

- 3) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, nie pobiera: świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego;
- 4) nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych;
- 5) nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;
- 6) nie posiada wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub nie podlega – na podstawie odrębnych przepisów – obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników;
- 7) nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności;
- 8) nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
- 9) nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego;
- 10) nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;
- 11) nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

2. Liczba bezrobotnych nie obejmuje osób odbywających m.in. szkolenie, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych i pracę społecznie użyteczną.

3. Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę bezrobotną zarejestrowaną w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia (potwierdzonego dyplomem, świadectwem lub innym dokumentem) nauki w szkole, kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu jako osoba niepełnosprawna.

4. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy to, zgodnie z art. 49 ww. ustawy, m. in. osoby spełniające jedno z kryteriów:

- 1) bezrobotni do 25 roku życia,
- 2) długotrwale bezrobotni,
- 3) bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- 4) bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych,

- 3) *did not acquire the right to retirement pay or pension resulting from an inability to work, pension due to training, social-welfare pension, does not receiving: a pre-retirement benefit, or pre-retirement allowance, a rehabilitation benefit, a sick or maternity benefit;*
- 4) *is not the owner or holder (sole or dependent) of agricultural real estate with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha;*
- 5) *is not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha;*
- 6) *did not entered in the register rolls of economic activity or is not subject, on the basis of separate regulations, to compulsory social security or retirement provision, excluding social insurance of farmers;*
- 7) *is not temporarily under arrest or not serving a prison sentence;*
- 8) *does not receive monthly income of the amount exceeding half of minimal remuneration for work, excluding income generated from interest income or other income generated from money gathered on bank accounts;*
- 9) *does not receive, on the basis of the regulations concerning social welfare, a permanent social benefit;*
- 10) *does not receive on the basis of regulations concerning family allowances, nursing allowance or allowance supplementary to family benefit due to single parenthood and losing rights to the unemployment benefit due to the expiry of the legal duration of benefit receiving;*
- 11) *does not receive after termination of employment training.*

2. *Registered unemployment has not include persons who: undergoing traineeships, an internship, person undergoing occupational preparation of adults and social utility works.*

3. *For the unemployed graduate is a unemployed person registered within the period of 12 months since the completion (confirmed with a diploma, certificate, or other document) of school education, occupational courses of a duration for no less than 24 months, or acquired the right to perform a job as the disabled person.*

4. *Unemployed persons with a specific situation on the labour market are the persons who in accordance with the Article 49 of the above-mentioned Law, among others, meet one of the following criteria:*

- 1) *unemployed persons below 25 years of age,*
- 2) *are long-term unemployed,*
- 3) *unemployed persons over 50 years of age,*
- 4) *unemployed persons without occupational qualifications,*

- 5) bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia,
- 6) bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia,
- 7) bezrobotni niepełnosprawni.

5. Długotrwale bezrobotni są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

6. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002.

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane opracowano na podstawie statystycznych kart wypadków przy pracy.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej zarówno w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 5) *unemployed persons bringing up single-handed at least one child below 18 years of age,*
- 6) *unemployed persons who after serving a prison sentence did not take up employment,*
- 7) *disabled unemployed persons.*

5. The long term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last 2 years, excluding the periods of traineeship and occupational preparation of adults in the workplace.

6. The registered unemployment rate is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The unemployment rate is given including persons working on private farms in agriculture (comprising a part of economically active civil population) estimated on the basis of the results of the 2002 Population and Housing Census and 2002 Agricultural Census.

Working conditions

1. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data were compiled on the basis of statistical reports of accidents at work.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) *during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;*
- 2) *when the employee remains at the disposal of the employers on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.*

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) w czasie podróży służbowej,
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe,
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie,
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium,
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni,
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług,
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej,
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi,
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej,
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

2. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

3. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

- 1) during a business trip,
- 2) during a training within the scope of common self-defence,

- 3) at performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship,
- 2) performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions,
- 3) carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries,
- 4) serving the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland,
- 5) stay – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers,
- 6) performance of work, by members of agricultural producers' co-operatives, agricultural farmers' co-operatives and by other persons treated equally to members of co-operatives, for the benefit of these co-operatives,
- 7) performance or co-operation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services,
- 8) performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or co-operation at conducting them,
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen,
- 10) serving supplementary forms of military service,
- 11) education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarships.

2. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

3. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

4. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dotyczą:

1) zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (dział 01 z wyłączeniem grupy 01.7 oraz indywidualnych gospodarstw rolnych, 02 i 03 z wyłączeniem klasy 03.11), górnictwo i wydobywanie, przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, budownictwo (działy 41–43 z wyłączeniem grupy 41.1), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, transport i gospodarka magazynowa, informacja i komunikacja (działy 58, 60 do 63 z wyłączeniem grupy 63.9), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (działy 72 i 75), działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (działy 77 i 79 oraz klasa 81.29), edukacja (podklasa 85.42.B), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (dział 86) oraz pozostała działalność usługowa (dział 95);

2) osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwiłkniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

4. Information regarding persons working in hazardous conditions i.e., with substances hazardous to health is compiled on the basis of reports. Data concern persons:

1) employed by entities included in the sections: agriculture, forestry and fishing (division 01 excluding group 01.7 and private farms in agriculture, 02 and 03 excluding class 03.11), mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply, water supply; sewerage, waste management and remediation activities, construction (division 41–43 excluding group 41.1), wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles, transport and storage, information and communication (divisions 58, 60-63 excluding group 63.9), professional, scientific and technical activities (divisions 72 and 75), administrative and support service activities (divisions 77 and 79 and class 81.29), education (only class 85.42B), human health and social work activities (division 86) and other service community (division 95);

2) exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climates, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA

Rok 2009 przyniósł pogorszenie sytuacji na rynku pracy. Spadek liczby pracujących w gospodarce narodowej, niższe przeciętne zatrudnienie, rosnące bezrobocie – wyrażone zarówno liczbą bezwzględną bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, jak i stopą bezrobocia, czyli udziałem bezrobotnych w liczbie aktywnych zawodowo – to zjawiska obserwowane także w województwie wielkopolskim. Pomimo tych niepokojących zjawisk, sytuacja w Wielkopolsce jest nadal znacznie lepsza aniżeli w wielu innych regionach.

Pracujący

Pod względem liczby pracujących Wielkopolska, skupiająca blisko 10% ogółu pracujących w kraju, w 2009 r. (podobnie jak w poprzednich latach) zajmowała 3. miejsce po województwach mazowieckim i śląskim. Według stanu na koniec grudnia 2009 r., liczba pracujących w gospodarce narodowej (nie wliczając rolników indywidualnych, osób duchownych oraz zatrudnionych w organizacjach społecznych, partiach politycznych i związkach zawodowych, a także podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących nieprzekraczającej 9) w województwie wielkopolskim wyniosła 828,7 tys. osób i w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się o 11,4 tys., tj. o 1,4%.

Struktura pracujących według rodzaju działalności nie jest jednolita. W 2009 r. w województwie wielkopolskim najwięcej pracujących koncentrowało się w sekcjach: „Przetwórstwo przemysłowe” (31,7%), „Handel; naprawa pojazdów samochodowych” (14,6%) oraz „Edukacja” (11,3%). Stosunkowo duży udział miały również przedsiębiorstwa z sekcji: „Transport i gospodarka magazynowa” (5,9%), „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (5,7%), „Budownictwo” (5,7%) oraz „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne” (5,7%).

Wzrost liczby pracujących, w stosunku do 2008 r., odnotowano w 8 powiatach, przy czym najwyższy w powiatach: obornickim (o 9,8%), złotowskim (o 7,5%) i wolsztyńskim (o 4,6%). Największy spadek zaobserwowano natomiast w powiatach: ostrzeszowskim (o 8,3%), międzychodzkiem (o 7,8%) i czarnkowsko-trzcianeckim (o 6,9%).

Przeciętne zatrudnienie

W roku 2009 przeciętne zatrudnienie w województwie wielkopolskim wyniosło 807,2 tys. osób i w ciągu roku zmalało średnio o 2,2%. W 18 powiatach spadek zatrudnienia był większy niż przeciętne w województwie, przy czym największy zanotowano w powiatach: międzychodzkiem (o 11,2%), grodziskim (o 8,2%), czarnkowsko-trzcianeckim (o 6,8%) i Koninie (o 6,6%). Stosunkowo największy wzrost zatrudnienia wystąpił w powiatach: poznańskim (o 4,6%), pleszewskim (o 3,9%) i konińskim (o 3,5%).

Większość zatrudnionych w województwie wielkopolskim skupia sektor prywatny (69,7% ogólnej liczby zatrudnionych wobec 30,3% w sektorze publicznym). Przewaga sektora prywatnego nie jest jednakowa na obszarze całego województwa. Zdecydowanie dominuje on w powiecie poznańskim, gdzie w 2009 r. jego udział sięgał 91,7%. Najmniejszy odsetek zatrudnieni w firmach prywatnych stanowili w powiecie konińskim (45,3%), gdzie przeważa sektor publiczny, w którym koncentrowało się 54,7% ogółu zatrudnionych.

Biorąc pod uwagę rodzaj działalności, w 2009 r. najwięcej pracowników było zatrudnionych w przemyśle i budownictwie (42,5% ogólnej liczby zatrudnionych w województwie wielkopolskim). W powiecie kępińskim udział sektora przemysłowego sięgał 72,0%. Blisko jedna trzecia ogółu pracowników w Wielkopolsce (32,4%) była zatrudniona w sektorze usług rynkowych (obejmującym sekcje: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Zakwaterowanie i gastronomia”, „Informacja i komunikacja”, „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Obsługa rynku nieruchomości”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa”, „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników oraz wytwarzające produkty na własne potrzeby” oraz „Organizacje i zespoły eksterytorialne”). Usługi rynkowe dominowały w powiecie poznańskim, gdzie ponad połowa pracowników (56,1%) była zatrudniona w tym sektorze. Ponad 20% ogółu zatrudnionych w województwie wielkopolskim (23,4%) skupiał sektor usług nierynkowych (tj. sekcje: „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne i zdrowotne”, „Edukacja” oraz „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”). Stosunkowo największy udział usługi nierynkowe miały w powiecie wągrowieckim (35,0% ogólnej liczby zatrudnionych w powiecie). Najmniej pracowników było zatrudnionych w Wielkopolsce w sektorze rolniczym. W 2009 r. w strukturze zatrudnienia udział rolnictwa nie przekraczał 2%. Średnio w województwie zatrudnieni w sektorze rolniczym stanowili 1,8%. Większy udział odnotowano m.in. w powiatach: rawickim (14,2%), kościańskim (8,9%), leszczyńskim (7,3%) i złotowskim (6,2%).

Przeciętne zatrudnienie nie rozkłada się równomiernie na obszarze całego województwa, co wynika m.in. z różnego potencjału gospodarczego wielkopolskich powiatów. Najsilniejszym ośrodkiem gospodarczym są Poznań i powiat poznański, będące siedzibą 38,6% ogółu podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w województwie wielkopolskim. W 2009 r. koncentrowało się tu 43,6% wszystkich zatrudnionych w Wielkopolsce. Dla porównania, liczba zatrudnionych w powiatach: międzychodzkiem, wągrowieckim i słupeckim w skali województwa nie przekraczała 1%.

Przeciętne wynagrodzenie

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie wielkopolskim w 2009 r. wyniosło 2976,28 zł i o 107,47 zł (tj. o 3,7%) przewyższyło wartość notowaną w 2008 r. Pomimo wzrostu płac, przeciętne wynagrodzenie w Wielkopolsce było o około 10% niższe od średniej notowanej dla kraju.

Przeciętne wynagrodzenie w sektorze publicznym ukształtowało się na poziomie 3484,69 zł i było o 26,5% wyższe od przeciętnej płacy w sektorze prywatnym (2754,93 zł). Najwyższe wynagrodzenie notowano w Poznaniu (3668,55 zł), natomiast najniższe w powiecie kępińskim (2020,27 zł). W ujęciu sektorów ekonomicznych najlepiej byli wynagradzani zatrudnieni w sektorze usług nierynkowych (średnio w województwie 3334,86 zł; w porównaniu z 2008 r. wzrost o 5,7%). Sektor ten dominował w 21 powiatach, m.in. w Lesznie (3399,72 zł) i Kaliszu (3330,17 zł) oraz w powiecie grodziskim (3306,49 zł). W Poznaniu oraz w powiatach konińskim i kolskim najwyższą przeciętną płacę notowano w przemyśle i budownictwie. Sekcje rolnicze pod względem wynagrodzenia dominowały w 11 powiatach, m.in. w Koninie, w powiecie czarnkowsko-trzcianieckim, tureckim i międzychodzkiem.

Największe zróżnicowanie płac obserwuje się w sektorach rolniczym i przemysłowym. W rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie przeciętne wynagrodzenie w województwie wynosiło 2833,23 zł, a różnica między płacą najwyższą w Koninie (3953,01 zł) i najniższą w powiecie kępińskim (1639,11 zł) wyniosła 2313,90 zł. Przeciętne wynagrodzenie w przemyśle i budownictwie dla całego województwa

wielkopolskiego kształtowało się na poziomie 2917,60 zł, natomiast rozpiętość pomiędzy wartością maksymalną osiągniętą w Poznaniu (4057,86 zł) a minimalną notowaną w powiecie kępińskim (1747,62 zł) wyniosła 2310,24 zł.

Bezrobocie

W 2009 r. w województwie wielkopolskim, podobnie jak w kraju, zaobserwowano znaczny wzrost bezrobocia. Według stanu na koniec grudnia, rejestry powiatowych urzędów pracy obejmowały łącznie 133,6 tys. bezrobotnych, tj. o 46,1% więcej niż w grudniu 2008 r. (*w kraju o 28,4% więcej*).

Systematyczny wzrost stopy bezrobocia rejestrowanego w 2009 r. spowodował, że w końcu grudnia wskaźnik osiągnął poziom 9,1% wobec 6,4% przed rokiem. Pomimo wzrostu, stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim należała do jednej z najniższych w kraju. Niższy wskaźnik zarejestrowano jedynie w województwie mazowieckim (9,0%), najwyższy natomiast w województwie warmińsko-mazurskim (20,2%), gdzie stopa bezrobocia była ponad 2-krotnie wyższa niż Wielkopolsce. *W kraju w skali całego roku wskaźnik bezrobocia zwiększył się o 2,4 pkt. do 11,9%.*

Stosunkowo niski wskaźnik bezrobocia, liczony dla województwa jako całości, nie odzwierciedla w pełni sytuacji na wielkopolskim rynku pracy. Obraz bardziej złożony rysuje się w ujęciu powiatowym. Najniższa stopa bezrobocia rejestrowanego, podobnie jak w poprzednich latach, utrzymała się w Poznaniu (3,2%; w porównaniu z grudniem 2008 r. wzrost o 1,4 pkt.) oraz w powiatach poznańskim (3,5%; wzrost o 1,8 pkt.) i kępińskim (4,4%; wzrost o 1,4 pkt.). Najwyższy wskaźnik w 2009 r. odnotowano natomiast w powiatach: złotowskim (19,8%; wzrost o 3 punkty), wągrowieckim (17,0%; wzrost o 5 punktów), i konińskim (16,0%; wzrost o 3,3 pkt.).

W populacji bezrobotnych zarejestrowanych w województwie wielkopolskim przeważają kobiety (54,7%). W odniesieniu do 2008 r. ich liczba wzrosła o 29,1%, ale udział w strukturze bezrobotnych był o 7,2 pkt. mniejszy.

Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ciągu roku wzrosła o 43,6%, a grupa nieposiadających prawa do zasiłku była większa o 44,5%. Wśród bezrobotnych osoby, które ukończyły naukę w okresie do 12 miesięcy od momentu rejestracji stanowiły 8,6% wobec 6,9% przed rokiem, a ich liczebność w ciągu roku wzrosła o 80,0%.

Jedną z kategorii bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy są osoby poniżej 25 roku życia. W porównaniu z rokiem 2008 bezrobocie w tej grupie wiekowej wzrosło bardziej niż przeciętnie w województwie (o 60,5%), a udział tych osób w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 26,3% (wobec 23,9% przed rokiem). Liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia zwiększyła się o 35,1%, ale udział – na poziomie 17,9% – okazał się o 1,4 pkt. mniejszy niż przed rokiem. Nadal poważnym problemem na wielkopolskim rynku pracy jest zjawisko długotrwałego bezrobocia. Pomimo spadku udziału (o 11,5 pkt.), osoby, które w okresie ostatnich 2 lat pozostawały bez pracy łącznie ponad 12 miesięcy, w końcu grudnia 2009 r. stanowiły 32,2%. Odsetek osób bez kwalifikacji zawodowych wyniósł 24,0% (w skali roku spadek o 2 punkty), a bez doświadczenia zawodowego – 22,8% (spadek o 1,4 pkt.). Kwalifikacje oraz doświadczenie zawodowe powiązane są często z poziomem wykształcenia. Wśród bezrobotnych w województwie wielkopolskim w 2009 r. najwięcej osób legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym (31,8%; w porównaniu z rokiem 2008 wzrost o 1,4 pkt.) oraz gimnazjalnym lub niższym (25,6%; spadek o 2 punkty). *W kraju te grupy bezrobotnych stanowiły, odpowiednio: 28,9% i 28,8%.* Najmniej liczną grupą bezrobotnych są osoby z wyższym wykształce-

niem, jednakże ich udział zwiększył się z 8,7% w 2008 r. do 9,6% w 2009 r. (w kraju wzrost z 8,5% do 9,4%).

Łączna liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych w 2009 r. wyniosła 242,8 tys. osób, tj. o 28,8% więcej niż w 2008 r. W tej liczbie 74,8% stanowili rejestrujący się po raz kolejny. W ciągu całego roku z ewidencji bezrobotnych prowadzonej przez powiatowe urzędy pracy w województwie wielkopolskim wyłączono 200,7 tys. osób. Liczba ta była o 4,4% mniejsza niż przed rokiem i o 42,1 tys. (o 17,3%) mniejsza od liczby nowych zarejestrowań. Spośród osób wykreślonych z ewidencji bezrobotnych 43,9% podjęło pracę.

W ramach pomocy bezrobotnym urzędy pracy w Wielkopolsce w całym roku 2009 przedstawiły łącznie 63,2 tys. ofert pracy, co dawało przeciętnie 5,3 tys. ofert na miesiąc (o 1,9 tys. mniej niż w roku poprzednim). Najwięcej propozycji zatrudnienia zgłoszono w maju (6575 ofert), w marcu (6275 ofert) i w sierpniu (6223 oferty), a najmniej w grudniu (3401 ofert). Na koniec grudnia 2009 r. dla 133,6 tys. bezrobotnych pozostało 1621 propozycji zatrudnienia, co oznacza, że na 1 ofertę przypadały średnio 82 osoby, tj. o 30 osób więcej niż przed rokiem.

W 2009 r. wydatki Funduszu Pracy w województwie wielkopolskim wyniosły 502,6 mln zł. Na wypłatę zasiłków dla bezrobotnych rozdysponowano 42,0% (211,3 mln zł) tej kwoty. Na realizację programu promocji zatrudnienia, samorządy powiatów w Wielkopolsce wydały w sumie 266,0 mln zł, czyli 52,9% ogółu wydatków Funduszu Pracy. W ramach programu, 90,5 mln zł (34,0%) przeznaczono na wypłatę stypendiów i składek na ubezpieczenia społeczne, 90,0 mln zł (33,8%) – na podjęcie działalności gospodarczej, 36,9 mln zł (13,9%) – na refundację kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy dla bezrobotnego, 18,9 mln zł (7,1%) – na pokrycie kosztów szkoleń, a 18,1 mln zł (6,8%) – na roboty publiczne. W ogólnej kwocie wydatków Funduszu Pracy rozdysponowanych w 2009 r. 19,8% dotyczyło bezrobotnych do 25 roku życia, a 3,3% – osób powyżej 50 roku życia.

Warunki pracy

W roku 2009 w województwie wielkopolskim w wypadkach przy pracy poszkodowanych zostało 9879 osób, w tym 36 osób w wypadkach śmiertelnych, 75 – w wypadkach ciężkich, a 9768 – w wypadkach lekkich. Poszkodowani w wypadkach w województwie wielkopolskim stanowili 11,3% ogółu wszystkich poszkodowanych w kraju, czyli o 0,2 pkt. mniej niż w 2008 r.

Ponad 78% poszkodowanych w wypadkach przy pracy w województwie wielkopolskim pracowało w sektorze prywatnym. Najwięcej poszkodowanych odnotowano w jednostkach: przemysłowych (4798 osób, tj. 48,6% ogółu poszkodowanych), handlowych (1211 osób, tj. 12,3%) oraz budowlanych (1034 osoby, 10,5%). W wypadkach przy pracy częściej poszkodowani byli mężczyźni (73,1% ogółu poszkodowanych, tj. o 1,7 pkt. mniej niż w 2008 r.).

W 2009 r. najczęstszymi wydarzeniami powodującymi wypadki przy pracy były: uderzenia przez obiekt w ruchu (2191 poszkodowanych, czyli 22,2%), zderzenia z/uderzenia w nieruchomy obiekt (2186 poszkodowanych, tj. 22,1%) oraz kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim lub chropowatym (2033 poszkodowanych, tj. 20,6%).

Głównymi przyczynami wypadków przy pracy w Wielkopolsce w 2009 r. były: nieprawidłowe zachowania pracownika (55,6% ogółu przyczyn; w 2008 r. 56,7%), niewłaściwy stan czynnika materialnego (9,1%; w 2008 r. 9,5%), niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym lub jego brak (7,7%; podobnie jak przed rokiem), a także niewłaściwe samowolne zachowanie pracownika (6,9%; przed rokiem 7,7%).

W 2009 r. w województwie wielkopolskim z tytułu wypadków przy pracy oraz chorób zawodowych wypłacono łącznie 3938 odszkodowań, w tym 3869 świadczeń z tytułu wypadków przy pracy (*w kraju, odpowiednio: 26797 i 25546*). Liczba wypłaconych odszkodowań była o 324 mniejsza niż przed rokiem (*w kraju ich liczba spadła o 2336*). Łączny koszt świadczeń wypłaconych w 2009 r. w województwie wielkopolskim z tytułu wypadków przy pracy oraz chorób zawodowych wyniósł 9713,2 tys. zł, w tym z tytułu wypadków przy pracy – 9283,6 tys. zł (*w kraju, odpowiednio: 79919,0 tys. zł i 71413,5 tys. zł*). Średni koszt jednego świadczenia w Wielkopolsce kształtował się na poziomie 2476 zł, a zatem był o 203 zł wyższy od notowanego w 2008 r. (*w kraju wyniósł on 2982 zł, tj. o 127 zł więcej niż przed rokiem*). Największą liczbę świadczeń (2021), o łącznej wartości 4698,3 tys. zł, wypłacono w Wielkopolsce w sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”, a koszt jednego świadczenia wyniósł tam 2325 zł (*w kraju na tę sekcję przypadało 11500 odszkodowań; przy średniej 2641 zł na jedno świadczenie*).

W 2009 r. w województwie wielkopolskim w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia pracowało 63,6 tys. osób, tj. o 14,1% mniej niż przed rokiem (*w kraju 551,5 tys. osób, tj. o 8,3% mniej niż w 2008 r.*). Zagrożenia związane ze środowiskiem pracy (szkodliwe substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwiłkniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat, niedostateczne oświetlenie stanowisk pracy itp.) stanowiły 61,8% ogólnej liczby zagrożeń (57,4% w 2008 r.; *w kraju, odpowiednio: 57,1% wobec 58,4% przed rokiem*). Na działanie czynników związanych z uciążliwością pracy (praca w wymuszonej pozycji ciała lub wymagająca dużego wysiłku fizycznego) było narażonych 25,8% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia (przed rokiem 29,3%; *w kraju, odpowiednio: 30,1% wobec 29,0%*). Czynniki mechaniczne, a zwłaszcza niebezpieczne maszyny, stanowiły zagrożenie dla 12,4% zatrudnionych w takich warunkach w województwie wielkopolskim (13,3% w 2008 r.), podczas gdy *w kraju dla 12,8% (12,6% przed rokiem)*.

As of 31 XII

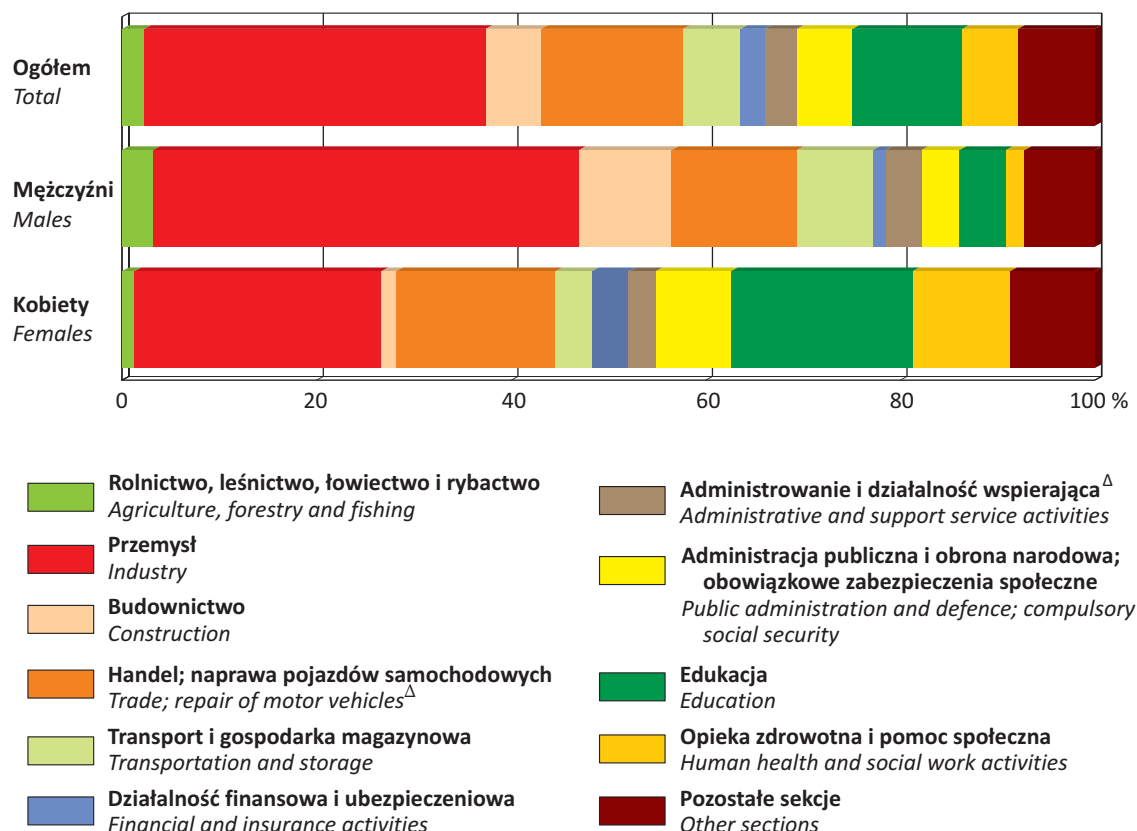

Ryc. 2. PRACUJĄCY^a WEDŁUG PŁCI I SEKCJI W 2009 R.

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a BY SEX AND SECTIONS IN 2009

As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

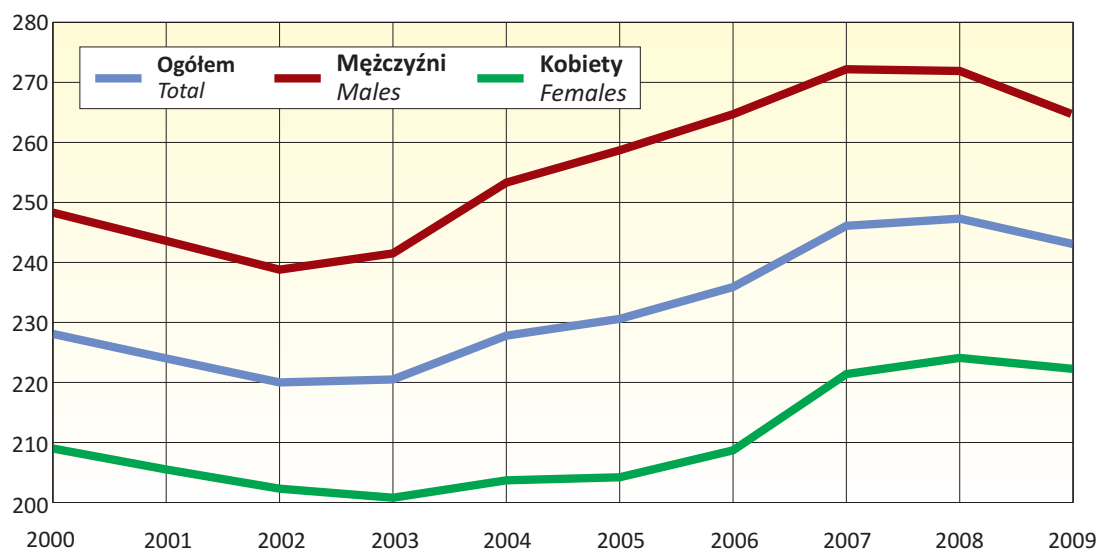
^a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

Ryc. 3. PRACUJĄCY^a NA 1000 LUDNOŚCI W LATACH 2000–2009

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a PER 1000 POPULATION IN 2000–2009

As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

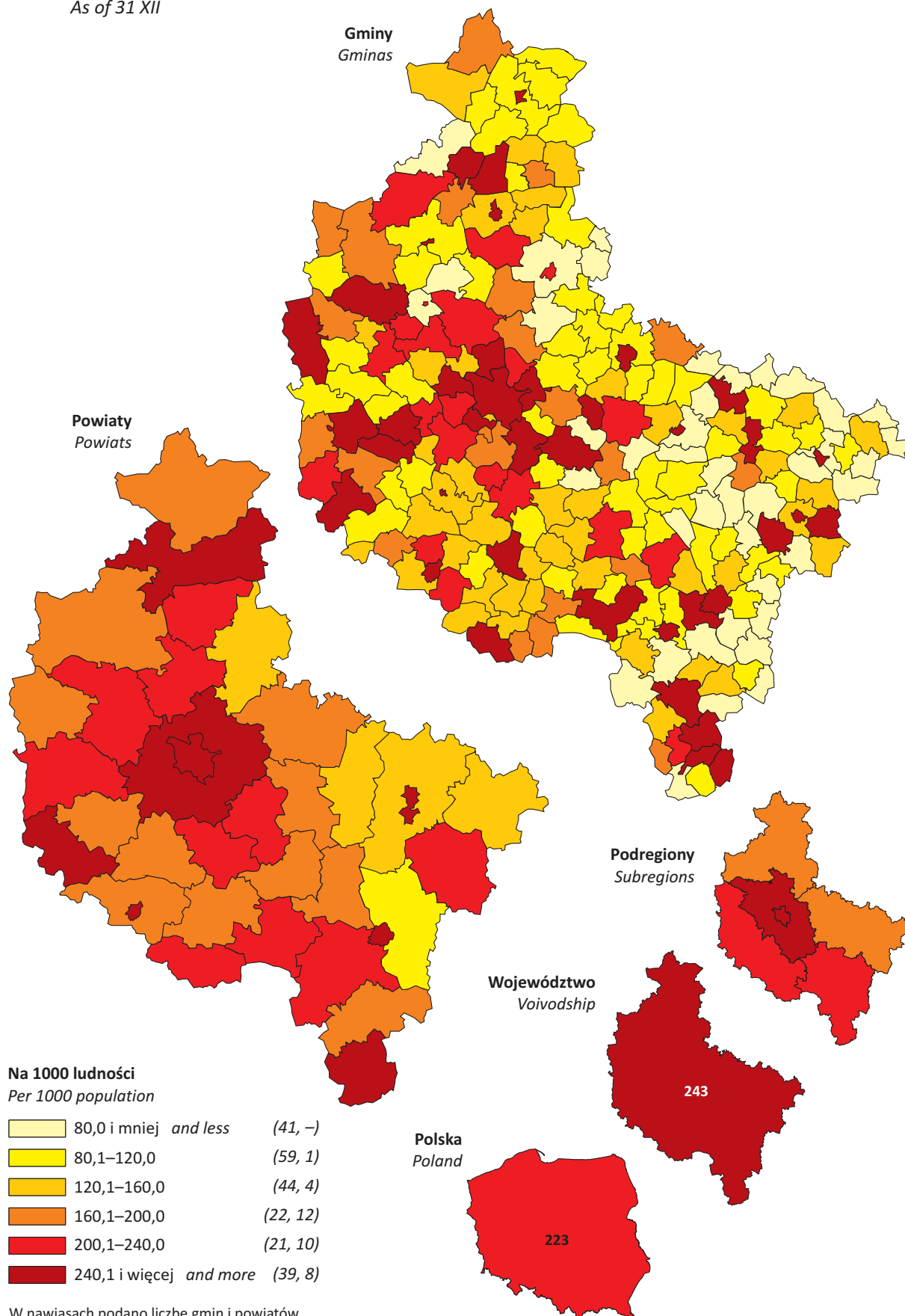
^a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

Ryc. 4. PRACUJĄCY^a WEDŁUG GMIN, POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2009 R.

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a BY GMINAS, POWIATS AND SUBREGIONS IN 2009

As of 31 XII

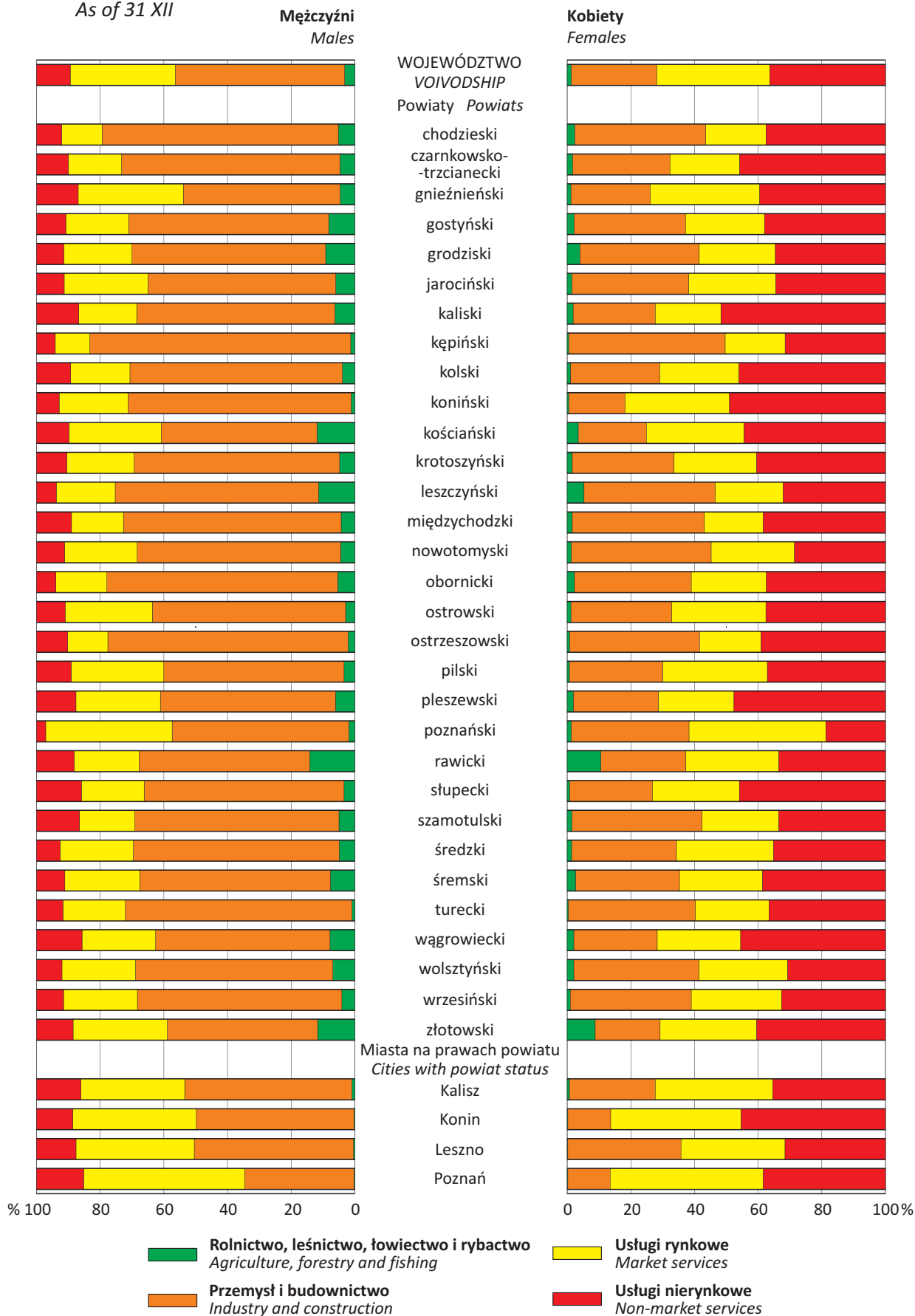

Ryc. 5. PRACUJĄCY^a W POWIATACH WEDŁUG PŁCI I SEKCJI W 2009 R.

Stan w dniu 31 XI

EMPLOYED PERSONS^a IN POWIATS BY SEX AND SECTIONS IN 2009

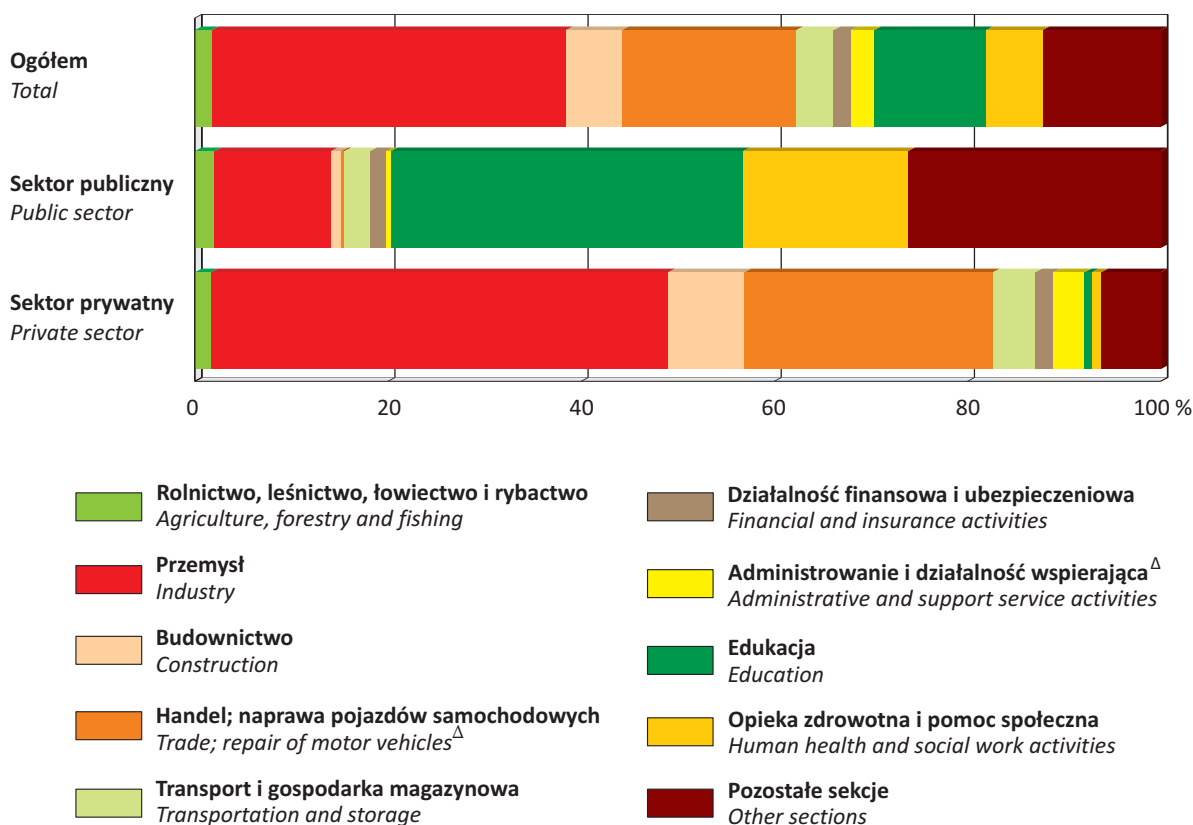
As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

^a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

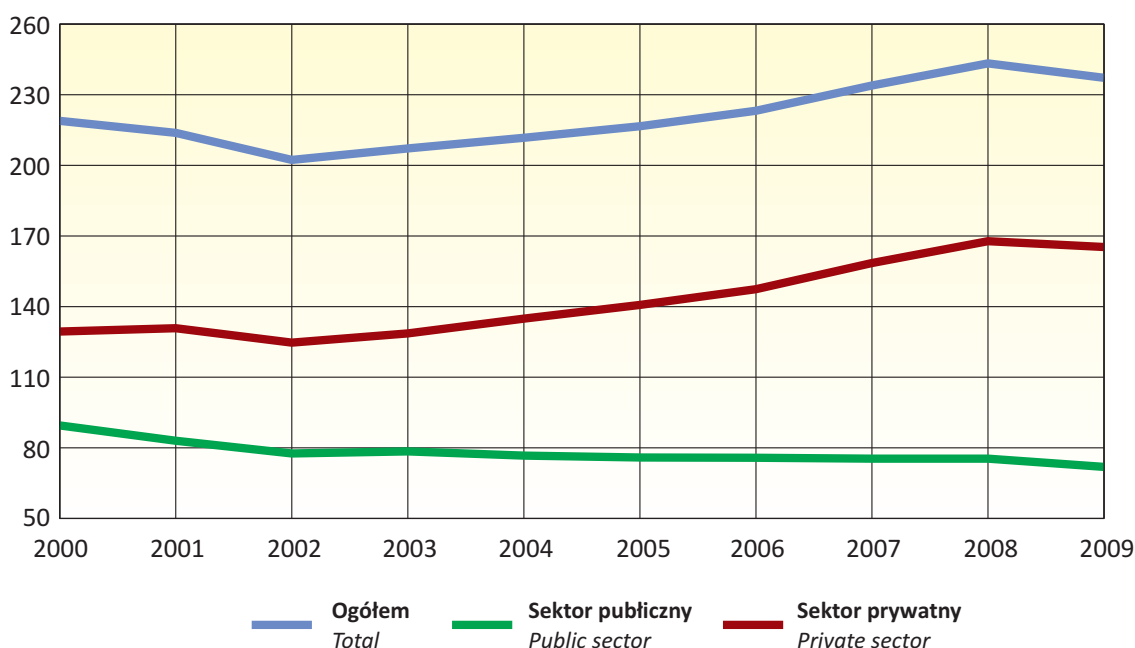
Ryc. 6. **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE^a WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI I SEKCJI W 2009 R.**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT^a BY OWNERSHIP SECTORS AND SECTIONS IN 2009

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz zatrudnionych za granicą, a także bez fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed abroad, and also excluding foundations, associations and other organizations.

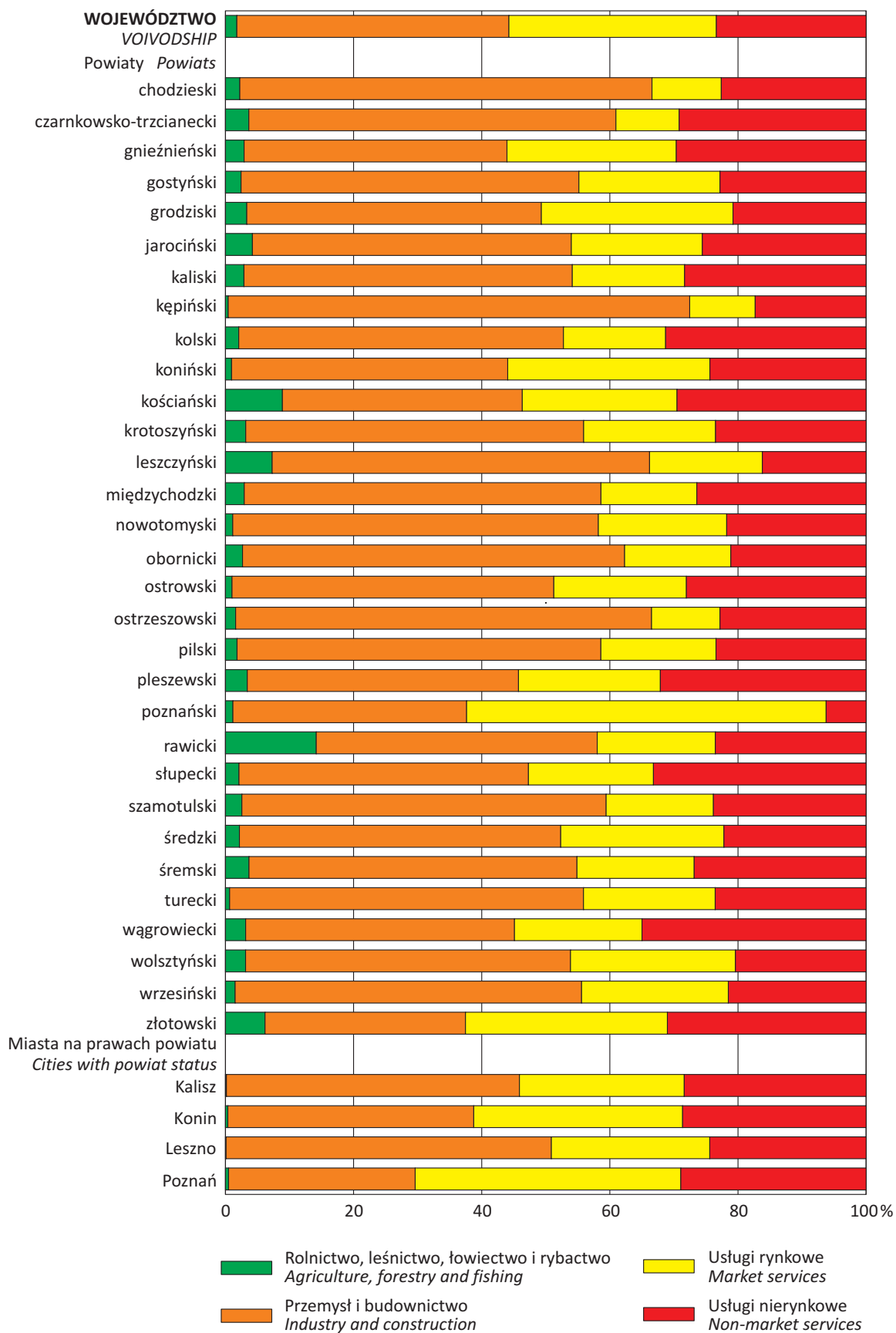
Ryc. 7. **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE^a NA 1000 LUDNOŚCI W LATACH 2000–2009**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT^a PER 1000 POPULATION IN YEARS 2000–2009

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz zatrudnionych za granicą, a także bez fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed abroad, and also excluding foundations, associations and other organizations.

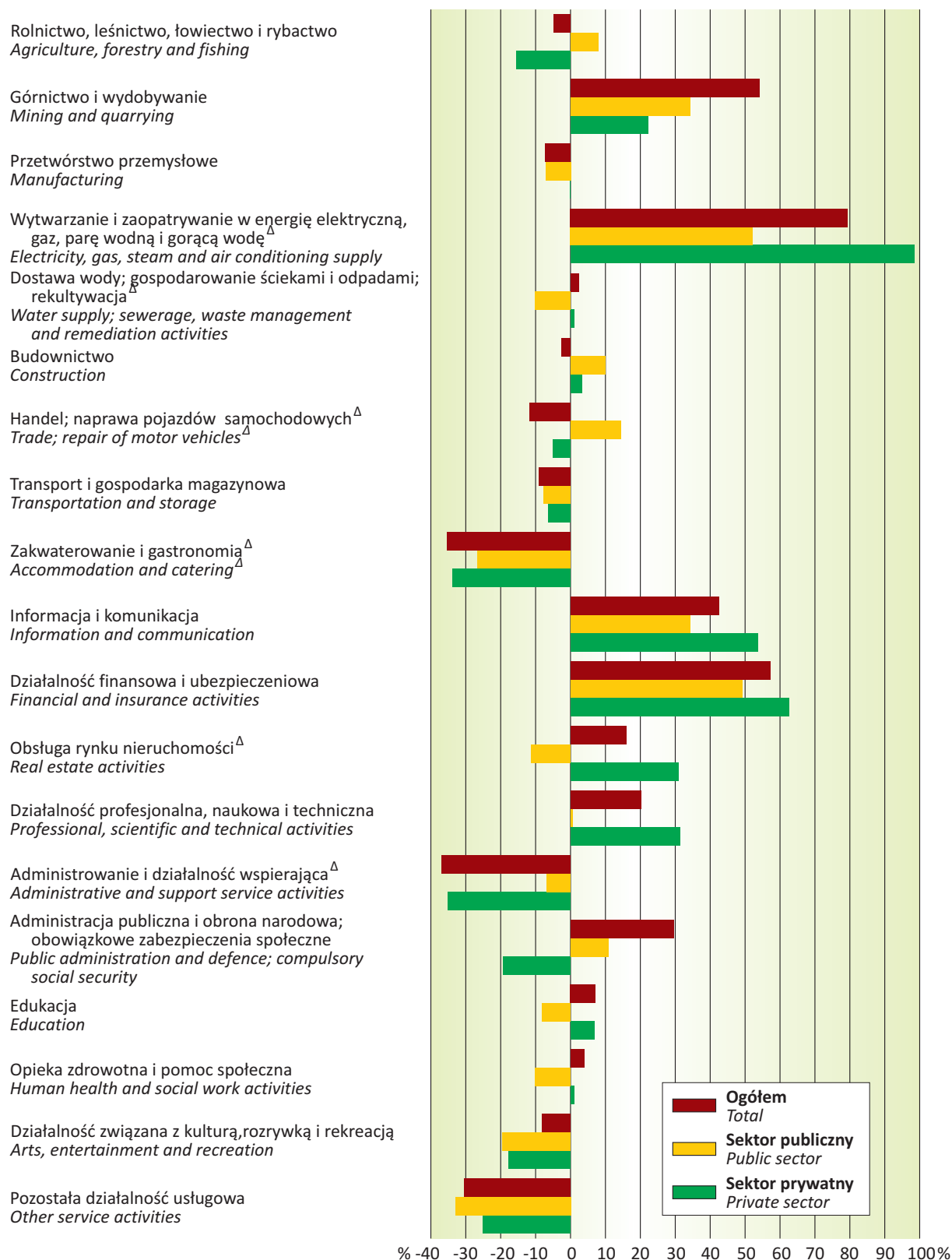
Ryc. 8. **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE^a W POWIATACH WEDŁUG SEKCJI W 2009 R.**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT^a IN POWIATS BY SECTIONS IN 2009

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz zatrudnionych za granicą, a także bez fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed abroad, and also excluding foundations, associations and other organizations.

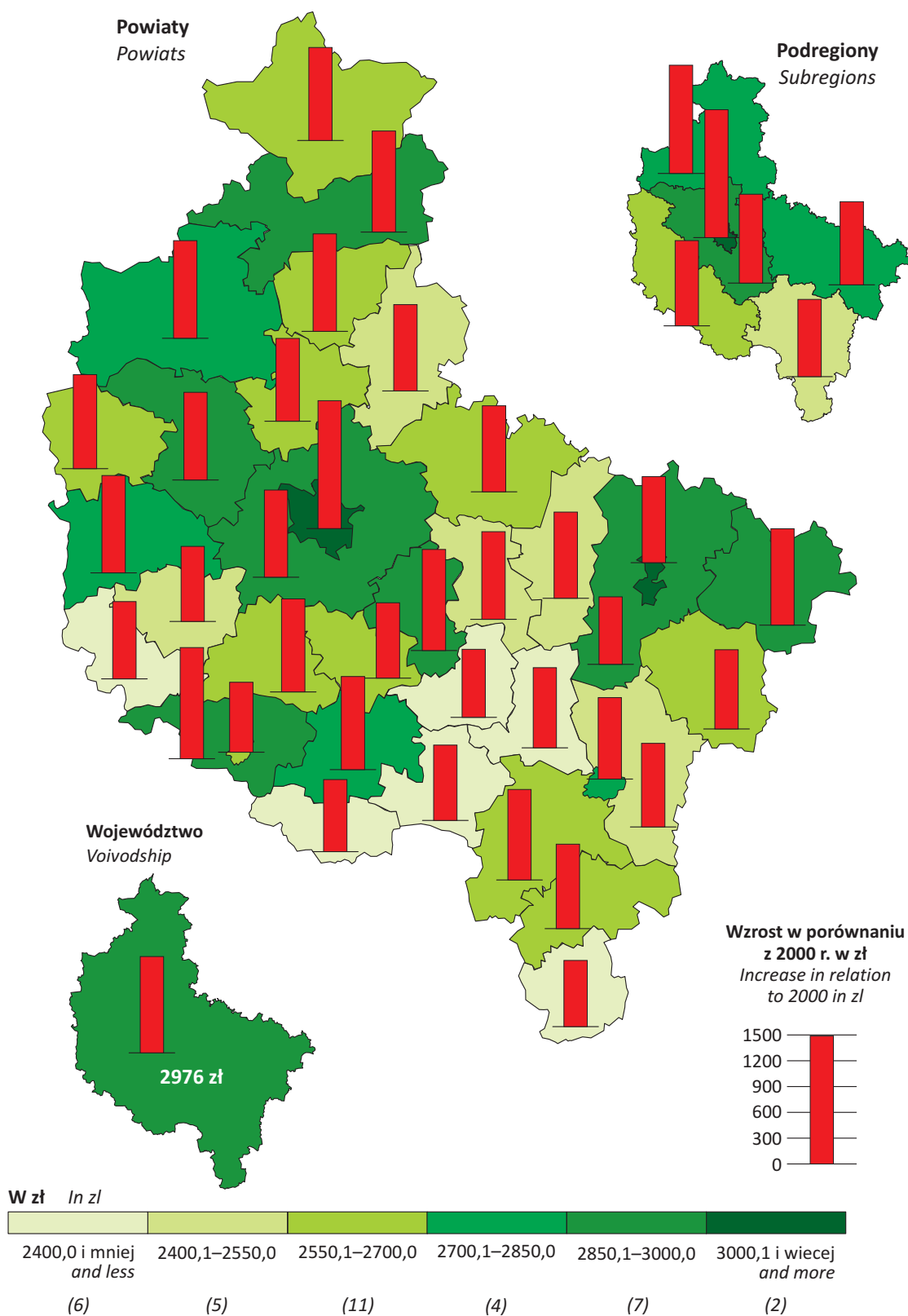
Ryc. 9. **ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO W SEKCJACH OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ^a W 2009 R.**
RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SECTIONS FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2009

^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto. Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz zatrudnionych za granicą, a także bez fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

^a Concern monthly gross wages and salaries. Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed abroad, and also excluding foundations, associations and other organizations.

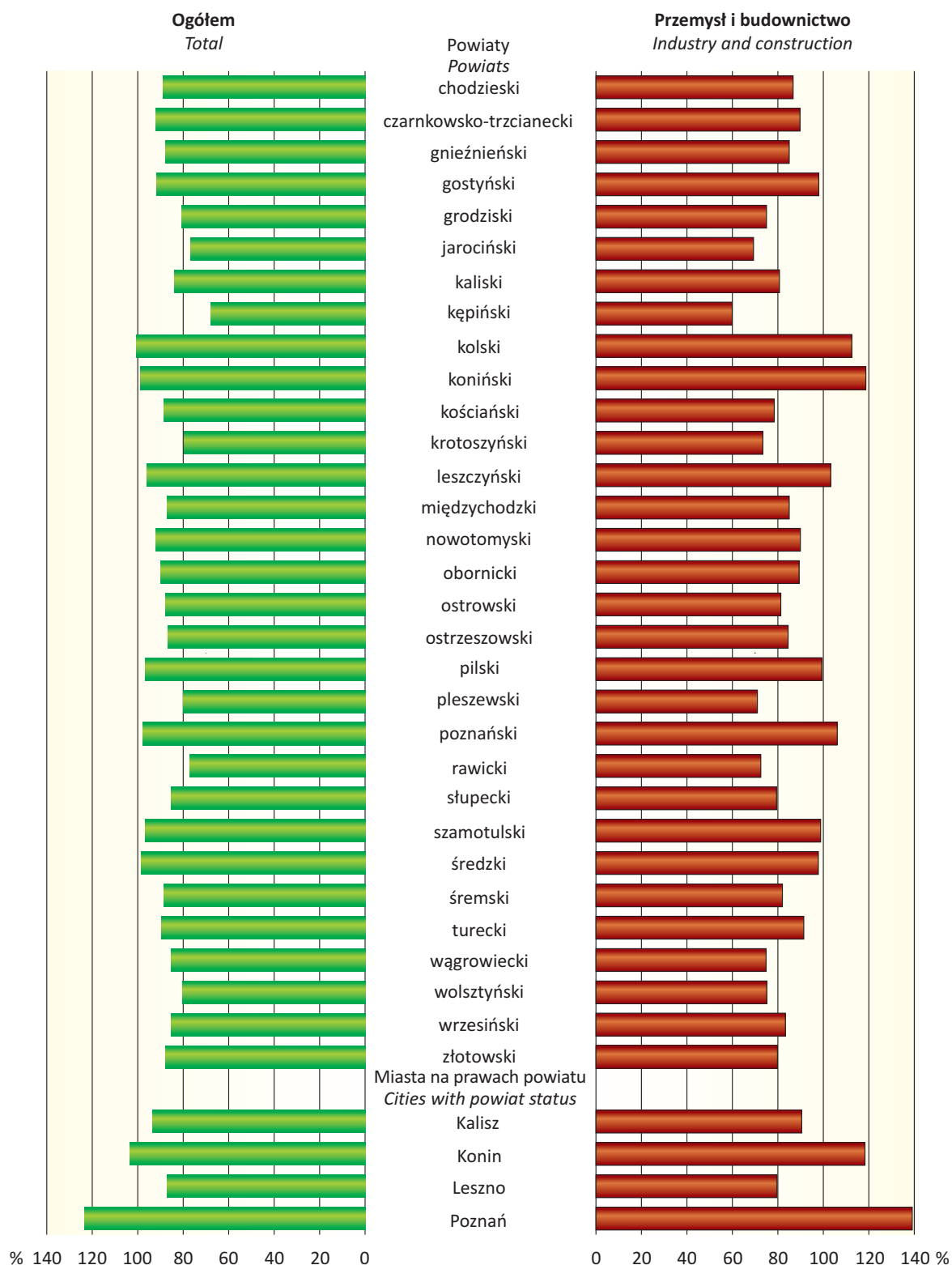
Ryc. 10. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a WEDŁUG POWIATÓW
I PODREGIONÓW W 2009 R.
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a BY POWIATS AND SUBREGIONS
IN 2009

W nawiasach podano liczbę powiatów.
Number of powiats is given in parentheses.

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz zatrudnionych za granicą, a także bez fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed abroad, and also excluding foundations, associations and other organizations.

Ryc. 11. RELACJA PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO^a W POWIATACH DO PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA^a W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM W 2009 R.
RELATION OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES^a IN POWIATS TO AVERAGE WAGES AND SALARIES^a IN WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2009

^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto. Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz zatrudnionych za granicą, a także bez fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

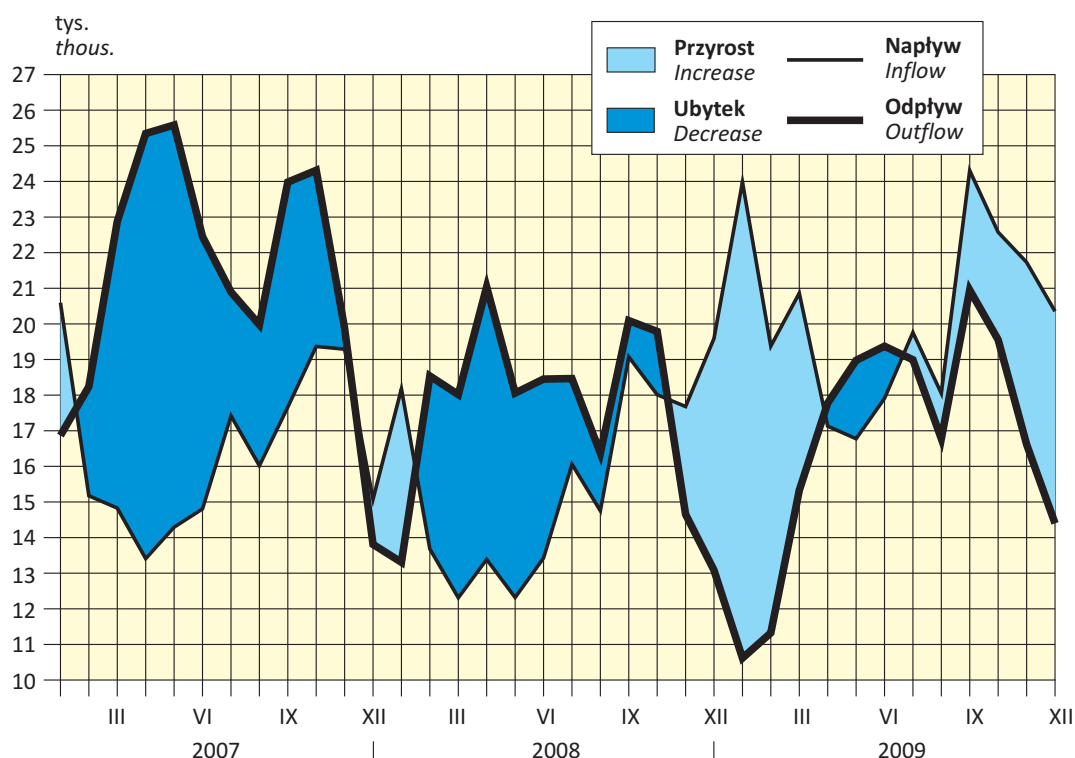
^a Concern monthly gross wages and salaries. Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed abroad, and also excluding foundations, associations and other organizations.

Ryc. 12. **NAPŁYW I ODPŁYW BEZROBOTNYCH**

W miesiącu sprawozdawczym

INFLOW TO AND OUTFLOW FROM UNEMPLOYMENT

In reporting month

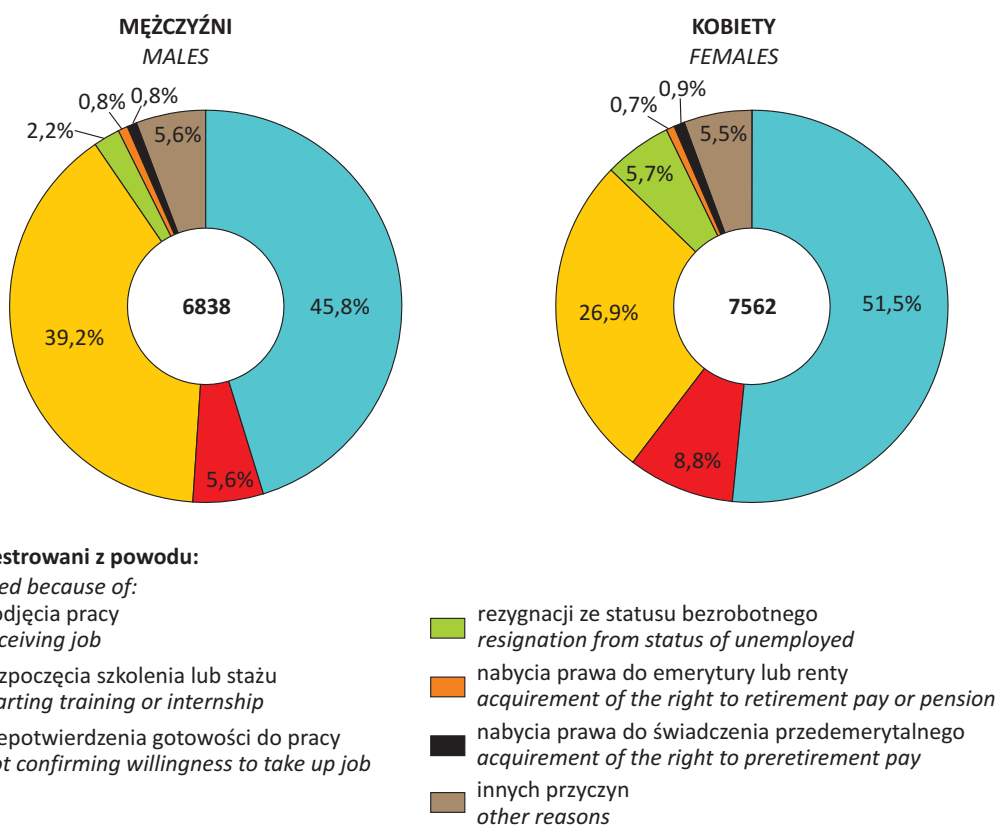

Ryc. 13. **STRUKTURA BEZROBOTNYCH WYREJESTROWANYCH Z EWIDENCJI POWIATOWYCH URZĘDÓW PRACY WEDŁUG PRZYCZYN W 2009 R.**

Stan w grudniu

STRUCTURE OF UNEMPLOYED PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS BY REASONS IN 2009

In December

Ryc. 14. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG PŁCI I WIEKU**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SEX AND AGE

As of 31 XII

W % bezrobotnych
ogółem
In % of total
unemployed persons

42,3%

Mężczyźni
Males

45,3%

2000

2009

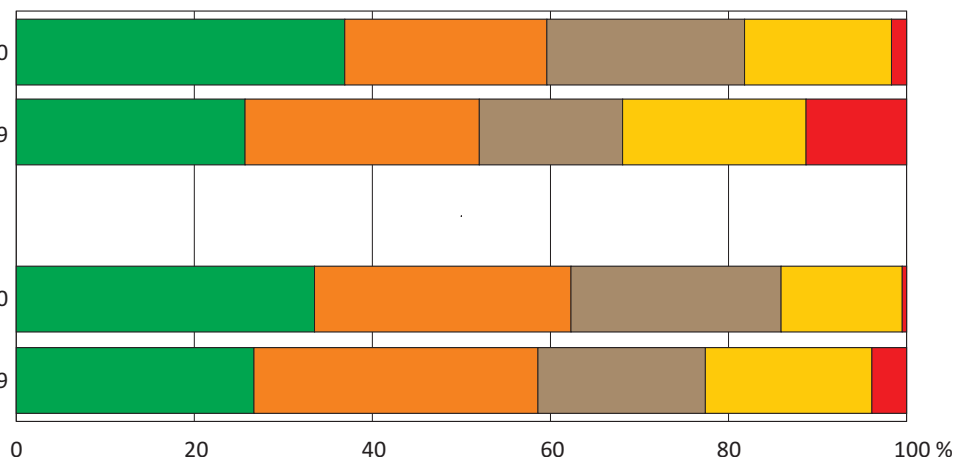
57,7%

Kobiety
Females

54,7%

2000

2009

Wiek: Age:

poniżej 25 lat
below 25 years

25-34

35-44

45-54

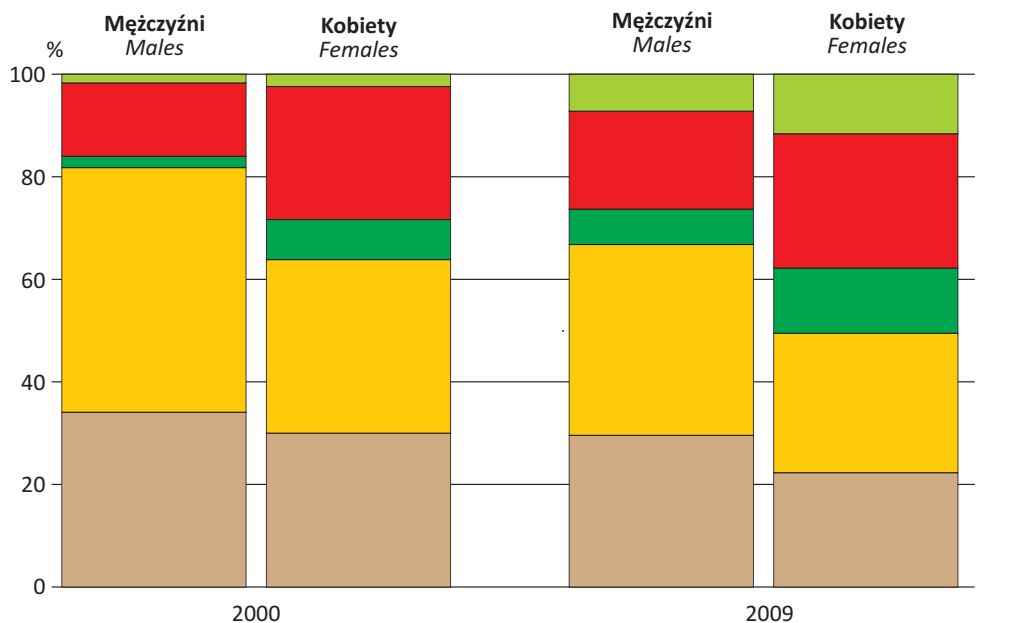
55 lat i więcej
55 years and more

Ryc. 15. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SEX AND EDUCATIONAL LEVEL

As of 31 XII

Wykształcenie: Education:

wyższe
tertiary

średnie zawodowe^a
vocational secondary^a

średnie ogólnokształcące
general secondary

zasadnicze zawodowe
basic vocational

gimnazjalne^b, podstawowe i niepełne
podstawowe
lower secondary^b, primary and incomplete
primary

^a łącznie z policealnym. ^b Od 2002 r. gimnazjalne i niższe.

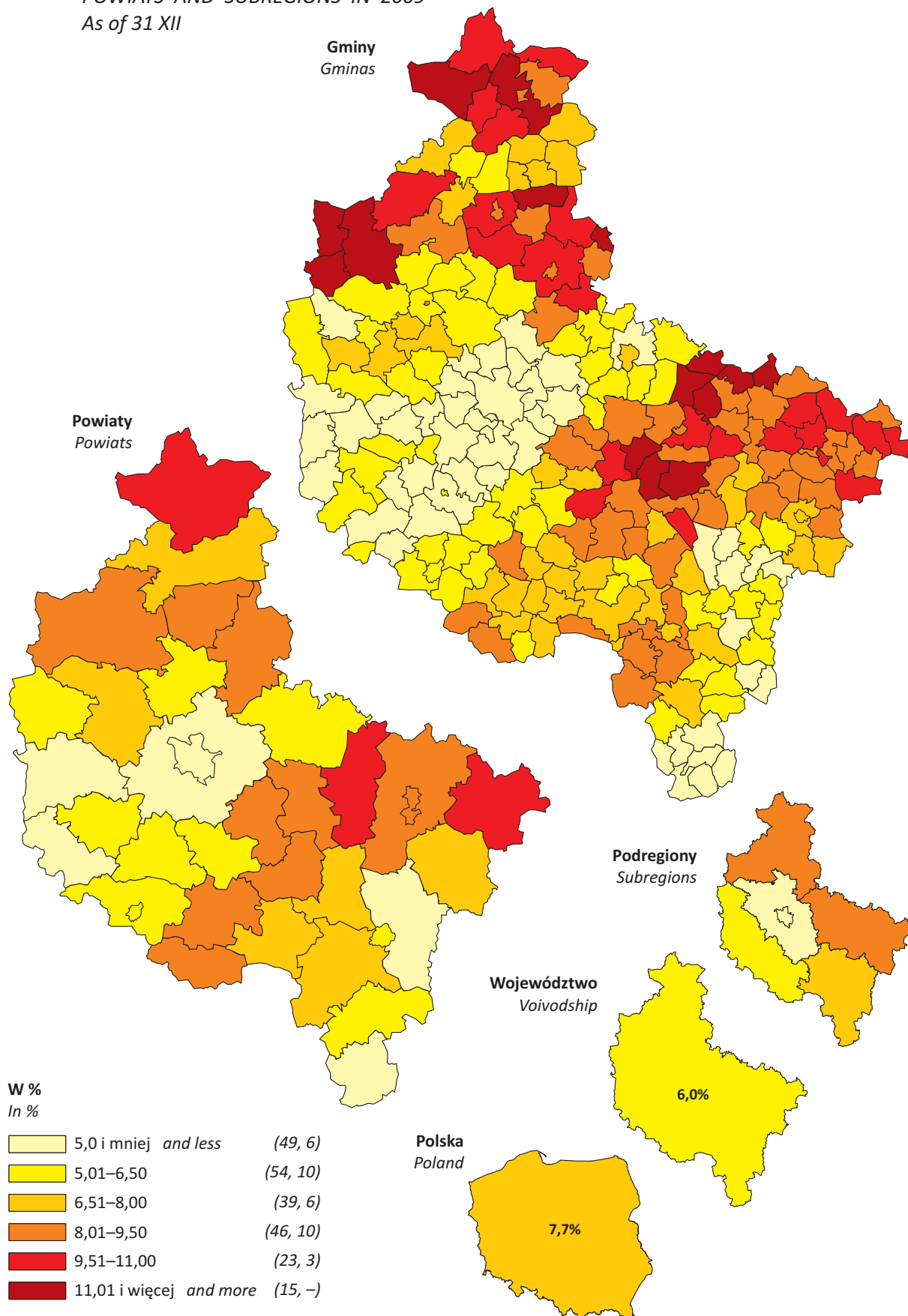
^a Including post-secondary. ^b Since 2002 lower secondary and lower.

Ryc. 16. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W % LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM WEDŁUG GMIN, POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2009 R.**

Stan w dniu 31 XII

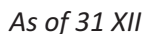
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS IN % OF WORKING AGE POPULATION BY GMINAS, POWIATS AND SUBREGIONS IN 2009

As of 31 XII

W nawiasach podano liczbę gmin i powiatów.
Number of gminas and powiats is given in parentheses.

As of 31 XII

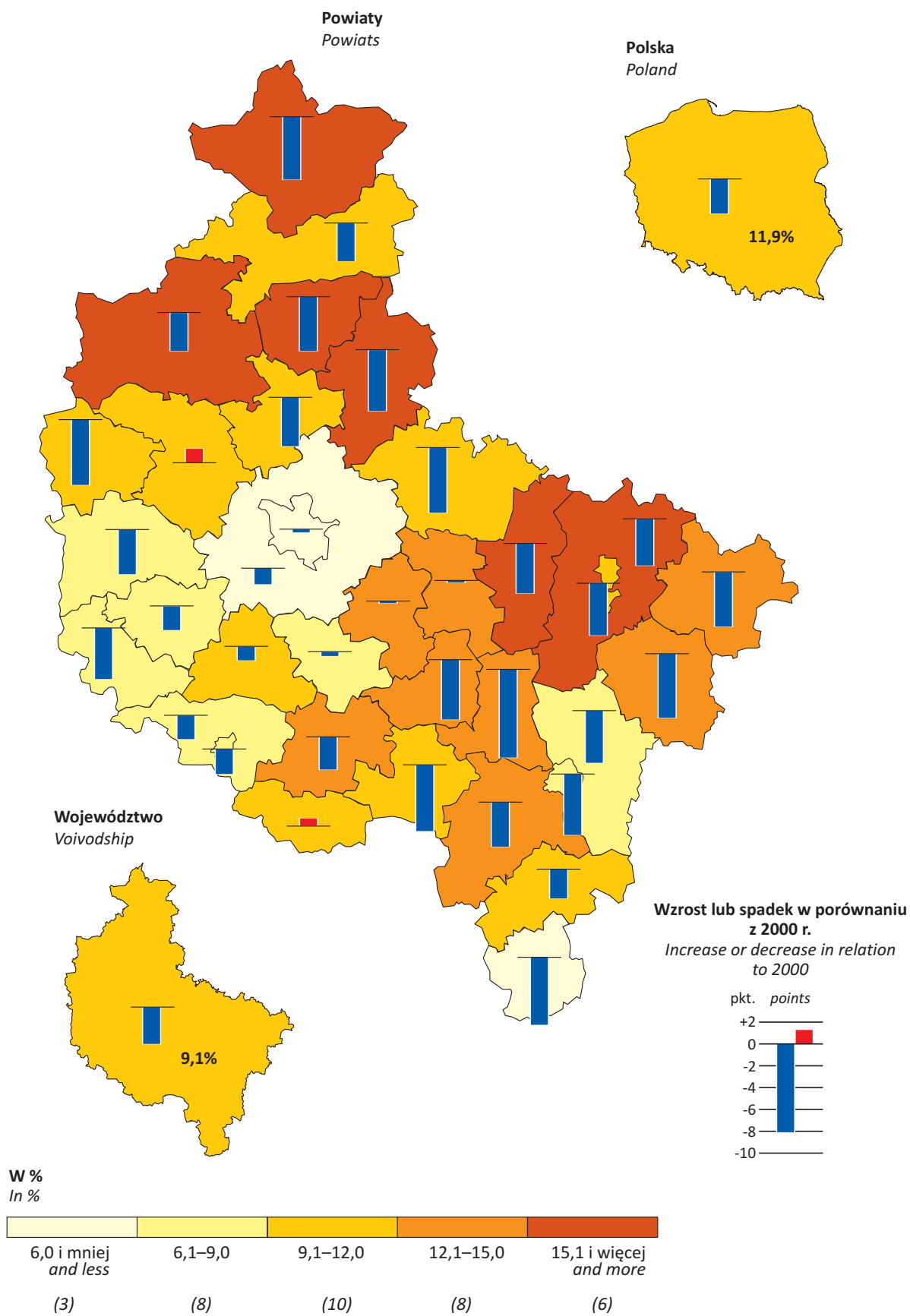

Ryc. 19. STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W 2009 R.

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYMENT RATE IN 2009

As of 31 XII

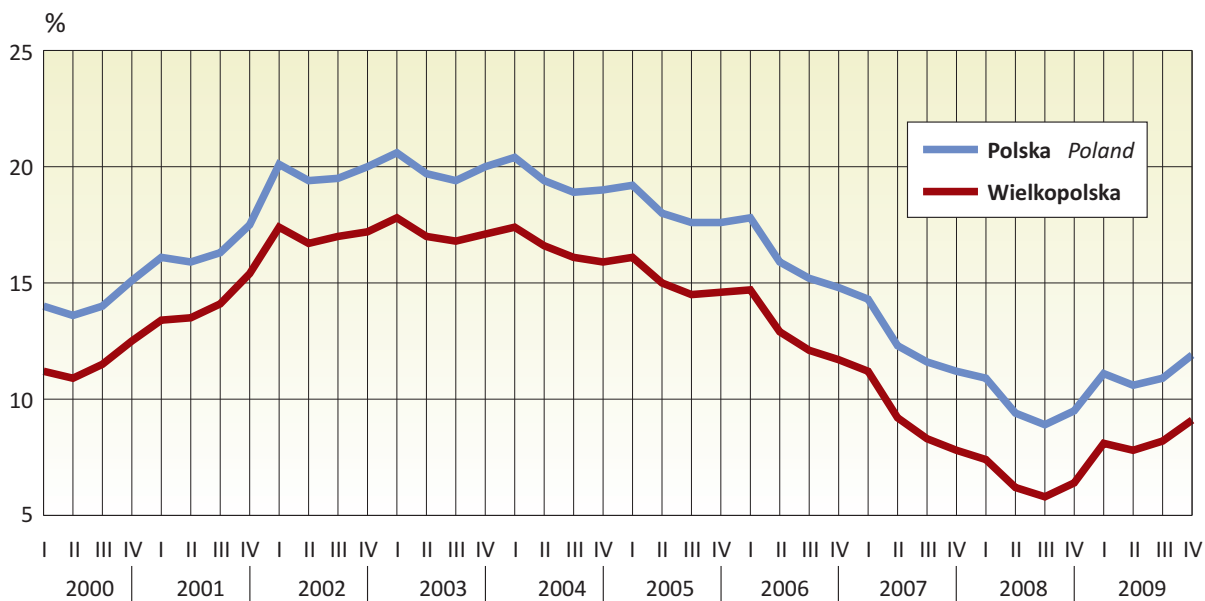
W nawiasach podano liczbę powiatów.
Number of powiats is given in parentheses.

Ryc. 20. **STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W LATACH 2000–2009**

Stan w końcu kwartału

REGISTERED UNEMPLOYMENT RATE IN YEARS 2000–2009

End of quarter

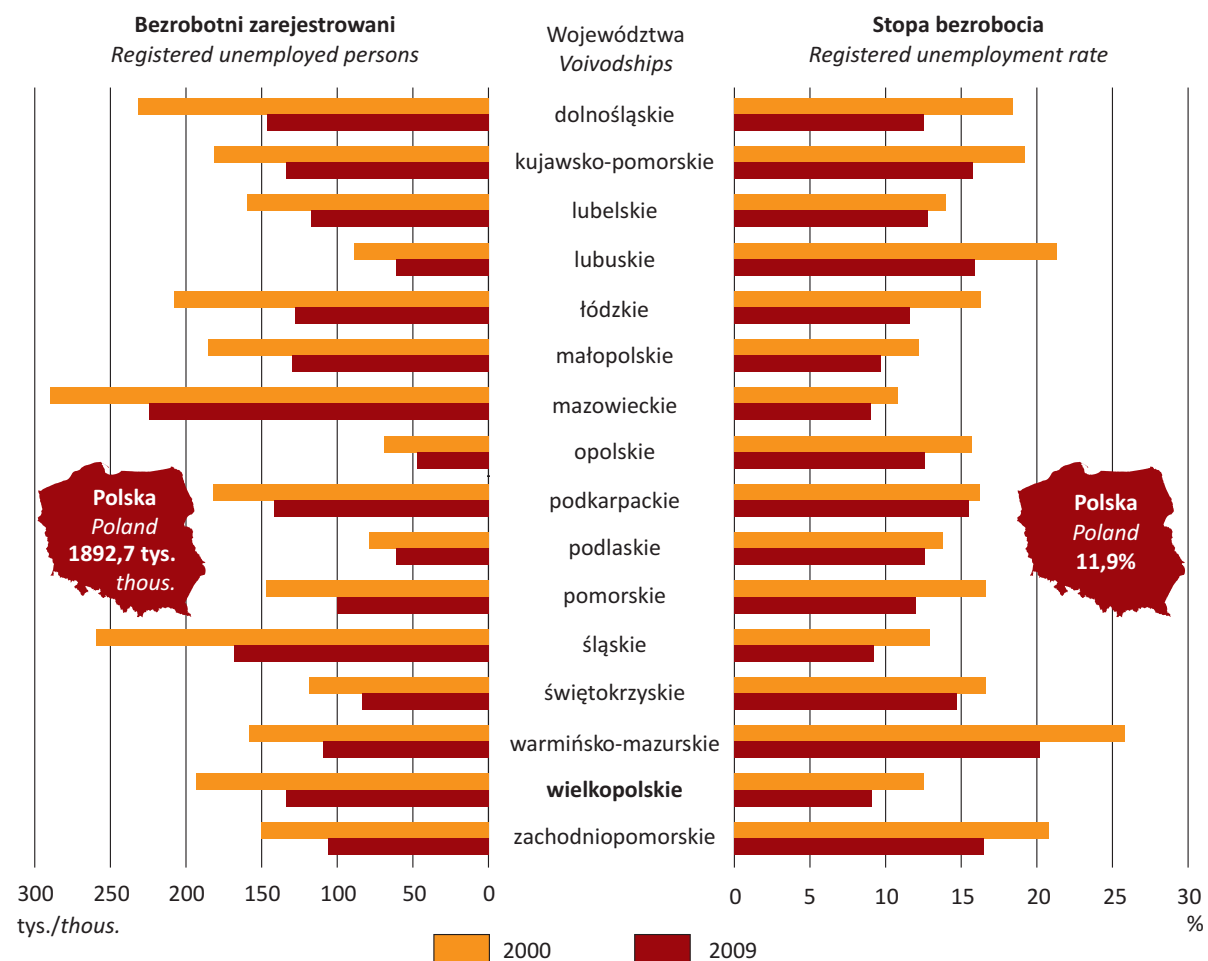

Ryc. 21. **BEZROBOCIE REJESTROWANE WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

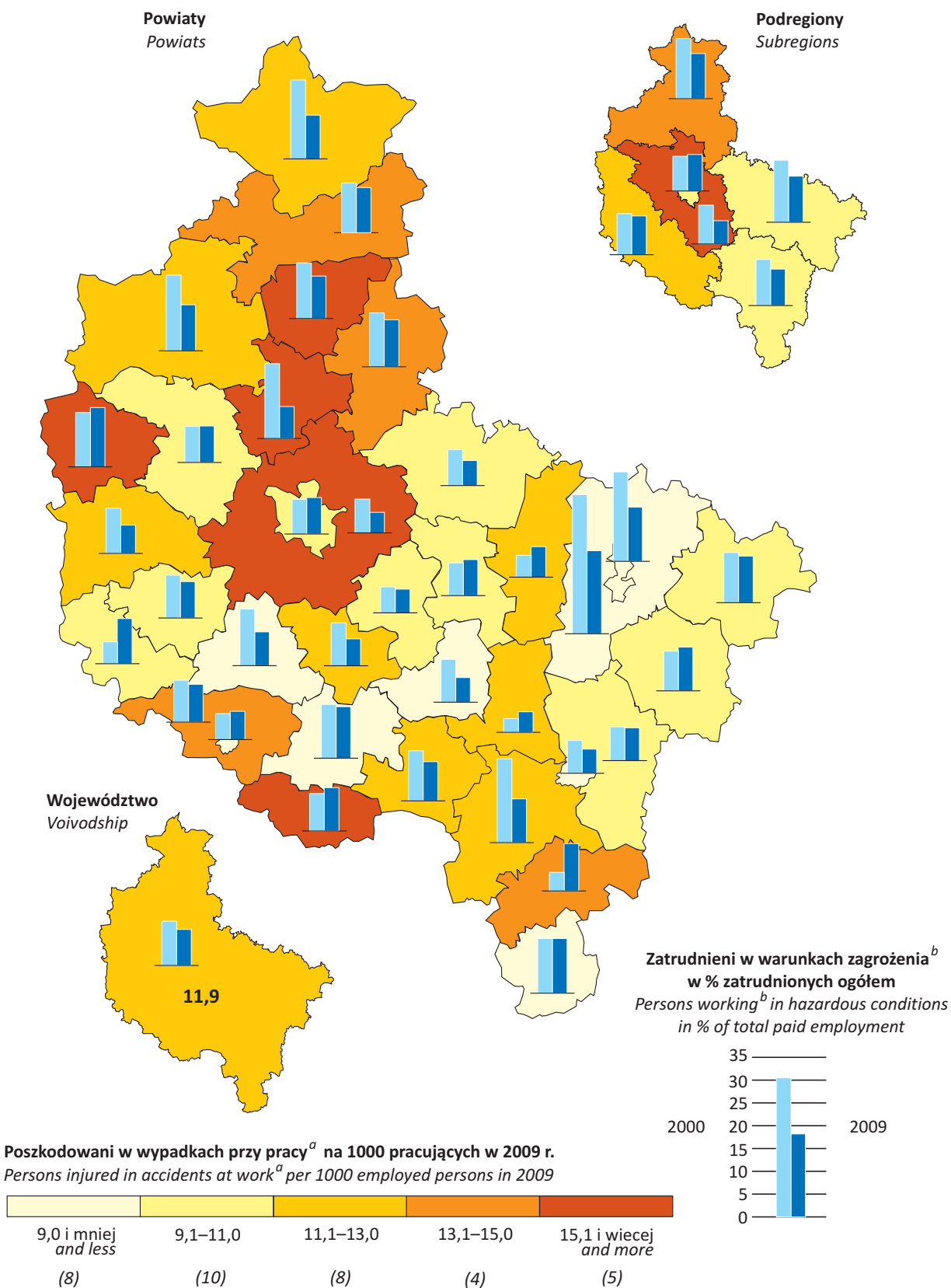
Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYMENT BY VOIVODSHIPS

As of 31 XII

Ryc. 22. **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY ORAZ ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG POWIATÓW I PODREGIONÓW**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK AND PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS BY POWIATS AND SUBREGIONS

W nawiasach podano liczbę powiatów.
 Number of powiats is given in parentheses.

^a Bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. ^b Stan w dniu 31 XII; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Excluding accidents in private farms in agriculture. ^b As of 31 XII; data concern entities employing more than 9 persons.

www.stat.gov.pl
www.spis.gov.pl

**Powszechny Spis Rolny odbędzie się w dniach
1 IX – 31 X 2010 r.**

(według stanu na dzień 30 czerwca 2010 r., godz. 24:00)

Powszechny Spis Rolny 2010 to przeprowadzane na terenie całego kraju badanie, pozwalające opisać sytuację społeczną i gospodarczą polskiego rolnictwa. Spis m.in. umożliwi:

- ▶ zebranie aktualnych informacji o polskim rolnictwie,
- ▶ opisanie zmian, jakie zaszły w polskim rolnictwie od poprzedniego spisu rolnego w 2002 r.,
- ▶ wykonanie zobowiązań międzynarodowych.

Dane uzyskane z PSR 2010 będą pomocne w podejmowanie wielu decyzji, w tym oddziałujących bezpośrednio na obszar rolnictwa (polityka rolna, struktura agrarna, programy dotyczące rozwoju obszarów wiejskich).

Podstawą prawną przeprowadzenia PSR 2010 jest:

- ▶ rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1166/2008 z 19 listopada 2008 r. oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 571/88 (Dz. U. UE nr L 321 z dnia 1 grudnia 2008 r.),
- ▶ ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o powszechnym spisie rolnym 2010 r. (Dz. U. z 2009 r., Nr 126, poz. 1040).

Dane zbierane będą w następujący sposób:

- ▶ przed rozpoczęciem spisu formularze spisowe zostaną zasilone danymi pochodzącymi z systemów informacyjnych,
- ▶ w dniach 1 IX–17 X będzie można dokonać samospisu internetowego (CAII),
- ▶ w dniach 8 IX–31 X będzie realizowany wywiad telefoniczny przez ankieterów statystycznych (CATI),
- ▶ w dniach 8 IX–31 X będzie prowadzony wywiad przez rachmistrza spisowego (CAPI).

We wszystkich metodach zbierania danych wykorzystywany będzie formularz elektroniczny.

Wszystkie dane osobowe oraz dane indywidualne, zbierane i gromadzone podczas prac spisowych, są poufne i podlegają szczególnej ochronie w ramach tajemnicy statystycznej.

- ▶ Podczas trwania spisu będzie działać call center, gdzie pod specjalnie wyodrębnionym numerem telefonu będzie można uzyskać informacje dotyczące spisu.
- ▶ Pytania można zadawać na stronie internetowej www.stat.gov.pl, w części „pytania do GUS” lub kierować do Rzecznika Prasowego Prezesa GUS.
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl, spis@stat.gov.pl